

ММ i СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous

et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
1071 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada

35 c.

P. 10

ЛЮТИЙ — FEBRUARY

1959

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції
(вплата грошей):

M. Kolankiwsky, 1071 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada,
Tel.: LE 1-6482

ЗМІСТ:

Закон життя
"Машина часу"
Безробітні парламентарі
в ЗДА
Творчість О. Нижанківського
Щоб прослідити діяльність
вулканів
Знайомимо з "Місс Україною"
Збільшені в мільйони разів
Читачі розказують
В шахи грає автомат
Заповідники в Україні
Філателістична сторінка
Із старого записника
Містерії смаку і запаху
Сторінка спортсця
Сучасне

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA:
"Peremoha", J. M. Campos 556 San
Andres, FCNGBM (Bs. As.)
AUSTRALIA:
Fokshan Library and Book Supply,
1 Barwon St., Glenroy, W. 9, Vic.
BELGIQUE:
Ihnat Stachij, Esneux en Liege.
BRASIL:
Waldomiro Ostapiw, Cx. postal 658,
Ponta Grossa, Parana.
ENGLAND:
Chumak & Co., 56, Edgware Rd.,
London, W. 2.
FRANCE:
Kolankiwskyj Mykola, 186 Bld. St.
Germain, Paris VI, c.c. 876771.
DEUTSCHLAND:
Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23,
Gundenlinden St. 13.
VENEZUELA:
Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas, Av.
C. Acosta, Edif. Claviere #16, San
Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: "Місс Україна 1959", панна Марта
Сіак з Лос Анджелес (ЗДА), вибрана Читачами "Ми і Світ" (гл.
стаття на стор. 22).

* ▲ *

Річна передплата: для Англії — 25 шіл., Австралії — 30 шіл.
для Бельгії — 120 б. фр., для Франції — 1100 фр., для Німеччини —
8 ДМ., для Аргентини й Півд. Америки — 90 арг. пезів, для Півн.
Америци, Канади і всіх інших держав — 4 кан. долари. **Ціна одного
числа: 35 центів.**

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор.
— 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Джек Лондон

Закон життя

Старий Коскуш жадібно прислухався. Хоч очі його давно вже потьмарились, проте вуха чули гостро, і найтихіший звук доходив до його свідомості, яка ще жевріла за зморщеним чолом, але вже не придивлялась пильним оком до всього, що було навколо. А, це верескливий голос Сит-Кум-Ту-Га! Це вона так клене собак і лупцює їх, запрягаючи в сани. Сит-Кум-Ту-Га — дочка його дочки, але вона надто заклопотана, щоб гаяти час на свого старого безсилового діда, що один сидить на снігу, забутий і безпорадний. Треба згортати табір, перед ними далека путь, а короткий день не стоїть. Її кличе життя, обов'язки життя, а не смерті. А він був зовсім поруч зі смертю.

Ця думка на хвилину жახнула старого. Він простяг тремтячу руку і намацав коло себе купку сухого хмизу. Впевнившись, що купка справді лежить, він заховав руку під облізле хутро і зно-

ву став прислухатися. Зашаруділи сухі, напівмерзлі шкури, — це згортали намет вождя і зв'язували все, щоб легше було пакувати. Вождь — його син. Він голова племені, високий, сильний і відважний мисливець. Він кричить на жінок, щоб проворніше вкладали речі. Старий Коскуш напружено слухав. Це ж він востаннє чує цей голос! Ось згортають намет Джіхоу. Ось — намет Тускена. Сім, вісім, дев'ять. Ще тільки намет шамана стоїть. О, це вже вони й коло нього заходились. Йому чути, як шаман щось бурчить, укладаючи намет на нарти. Заплакала дитина, а мати вгамовує її ніжним, гортаним голосом.

“Маленька Ку-Ті, — подумав старий, — вередлива дитина і кволла. Мабуть, вона незабаром помре. Тоді в замерзлій тундрі випалять яму, поховать її і накидають зверху купу каміння, щоб не розгребли росмахи. Так, але що з того? Ну, нехай ще

кілька років, то з повним шлунком, то з порожнім. А зрештою смерть чекає кожного, вічноненажерлива, голондіша за всіх їх”.

А це що? А, чоловіки запрягають сани і туго затагують постромки! Він слухає — він ніколи вже більше не почує. Ляскнули баготи і опустились на собачі спини — чути, як заскавучали собаки. Вони страшенно не люблять працювати, тягти нарти! Ну — рушили! Сани одні за одними посуваються, і скрип полозків зникає у тиші. Нема. Вони вийшли з його життя, і в останню, найтяжчу годину, він залишився один... Та ні, ось заскрипів сніг під мокасинами... Коло нього стоїть людина. На голову песливо лягла рука. Його син зробив йому таку ласку. Старий Коскуш згадав інших старих людей — їхні сини не залишались з ними після того, як плем'я рушало в путь. Його син залишився. Старий поринув думками в далеке минуле, але снів голос вернув його до дійсності.

— Тобі добре? — спитав.

І старий відповів: — Добре.

— Ось коло тебе хмиз, — казав далі син, — вогонь добре горить. Ранок сірий, і мороз слабшає. Буде сніг. Він уже зривається.

— Так, він зривається.

— Люди поспішають. Клунки важкі, а животі підтягало — їсти нічого. Дорога далека, і вони швидко ідуть. Я теж іду. Тобі добре?

— Добре. Я — наче той осінній листок, що ледве тримається на гілці. Перший подув вітру — і я злечу. Голос у мене став, як у старої баби. Очі вже не показують дорогу ногам, а ноги важкі, і я зморився. Все добре.

Він покійно схилив голову і сидів так, доки не перестав рипіти сніг під синовими ногами. Тоді він квапливо простяг руку до хмизу. Тільки він тепер відділяв його від вічності, що зяяла над ним. Тепер його життя вимірялось оберемком хмизу... Ці ломачки одна за одною будуть підтримувати вогонь, і так само крок за кроком смерть буде підкрадатись до нього. І коли останнє поліно віддасть, згорівши, своє тепло, мороз почне свою роботу. Спочатку залякнуть ноги, тоді руки. Поволі задубіє і все тіло. Голова схилиться на коліна, і він помре. Це зовсім легко. Усі люди повинні вмерти.

Коскуш не скаржився. Таке життя — і воно справедливе. Він народився серед природи, серед природи прожив свій вік, і закон цей для

нього не новий. Закон усього живого. Природа не милує живих істот. Вона не дбає про окремі одиниці — вона цікавиться усім людським родом. Це були найглибші абстракції, які міг сприйняти дикунський розум Коскуша, але він їх твердо затямив. Приклади цього він бачив скрізь у житті. У дереві шумує сік, на ньому розпускаються зелені бруньки, а потім спадає жовтий лист. І коло завершено. Один обов'язок поклала природа на кожну живу істоту. Хто не виконує його, той загине, а хто виконає — також загине. Природа байдужа. Багато є таких, що скоряються, і вся суть в покорі, а не в тих, що скоряються, і одна тільки покора живе і живе вічно. Плем'я Коскуша дуже старе. Коли він ще був малим хлопцем, то чув, як діди оповідали про своїх дідів. Отже, справедливо, що плем'я живе, воно вимагає покори від своїх членів, навіть тих, що жили за далеких часів і тепер спочивають у своїх забутих могилах. На них не треба зважати, вони — тільки одиниці. Кожен з них проходить, як хмарка на літньому небі. І він теж мусить зникнути, як хмарка на літньому небі. Природа байдужа. На життя во-

на поклала один обов'язок, дала один закон. Обов'язок життя — продовжувати рід, а смерть — його закон. Як любо дивитись на молоду дівчину, повногруду і сильну, у неї блискучі очі і легка хода. Проте їй ще треба виконати свій обов'язок. Її очі виблискують ще більше, хода стає жвавішою, поводження нерівне: раз вона сміливо поглядає на мужчин, раз засоромиться — і її бентежність передається їм. А дівчина стає ще гарнішою і привабливішою і нарешті якийсь ловець, не в силі стримуватись, бере її до себе, щоб вона варила йому їсти, працювала на нього і народжувала йому дітей. Починаються діти — і врода її марніє. Ноги ледве волочаться, очі тьмяніють і гаснуть — і тільки малі діти радісно гладять поморщене лице старої баби, що сидить коло вогнища. Вона вже свій обов'язок виконала. Ще деякий час мине. Перший голод чи перший довгий перехід — і її так само, як оце його, покинуть серед снігів саму з маленькою купкою шиголля. Такий закон життя.

Він обережно підклав суху гілку в огонь і знову поринув у свої думи. Скрізь однаково, для всього живого один закон. Москіти гинуть

від першого морозу. Маленька білочка ховається і вмирає. Кролик на старість стає важкий і незграбний і не може вже втекти від своїх ворогів. Навіть ведмідь з роками сліпне, стає draжливий і неповоротний, і зграя надокучливих гавкотливих собак його легко перемагає. Старий згадав, як одної зими на верхів'ях Клондайки він так само покинув свого батька. Це було за рік перед тим, як прибув місіонер із своїми книгами і скринькою, повною ліків. Не раз Коскуш облизував губи, згадуючи про цю скриньку з ліками, але тепер у нього в роті було сухо. З усіх ліків найсмачніші були ті, що "вбивали біль". Проте з цим місіонером було чимало клопоту, бо сам він м'яса не здобував, а їсти любив добре, і мисливці нарікали на нього. Він застудився, переходячи через річку коло Майо. Потім собаки розгребли його могилу і перегризлися за кістки.

Костиш ще підкинув хмизу в огонь і заглибився в думки про ще давніше минуле. Був час великого голоду. Старі люди з порожніми животами тулились до вогнища і розповідали про стародавні часи, коли Юкон три зими підряд вільно котив свої

води, а три літа лежав скутий льодом. Під час того голоду померла його мати. Лососів не було того літа, і люди не могли дочекатись зими, сподіваючись, що прийдуть олені. Настала зима, та олені не прийшли. Ще такого ніколи не було, навіть старі не пам'ятали подібного на своїм віку. Але олені не прийшли, і це був сьомий голодний рік, і кролики перестали плодитись, і від собак лишилися тільки шкура та кістки. І серед довгої зимової темряви скиглили і мерли діти, і жінки, і старі люди. І серед цього племені не в кожному десятку лишився один, щоб привітати сонце, коли воно повернулося навесні. Ото був справді голод!

Але він пам'ятає й інші часи, часи багатства і достатків. М'яса було стільки, що воно псувалось. Собаки були такі гладкі, що не могли бігати; це були часи, коли мисливці не займали дичину. Жінки стали плодючі, і в наметах вовтузились і повзали хлопчики і дівчатка. Тоді жили давні чвари, чоловіки ставали задирилі, переходили через водорозділ на південь, щоб вбивати ворогів з племені Пеллі, і на захід, щоб посидіти біля погаслих вогнищ племені Танана. Старий

ОСТАННЄ ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ НЕ-ІМІГРАНТІВ,
ЯКІ БАЖАЮТЬ ЗАЛИШИТИСЯ
В КАНАДІ

Заявки (прохання) на постійний побут від не-імігрантів, які бажать залишитися в Канаді, мусять вплинути ПЕРЕД 1 БЕРЕЗНЯ 1959.

Це третє повідомлення в нашому виданню про політику, проголошену в Парляменті 23 серпня 1958.

Ті, хто прибув до цієї країни як не-імігрант перед 23 серпня 1958 і хто бажає замешкати в Канаді, повинні звернутися в справі в'їзду на постійного побуту ("лендінг") до найближчого іміграційного уряду ПЕРЕД 1 БЕРЕЗНЯ 1959.

Всі заявки (прохання) будуть розглядані індивідуально, беручи до уваги іміграційні вимоги.

ПО 1 БЕРЕЗНЯ 1959, заявки (прохання) на постійний побут від не-імігрантів в Канаді будуть розглядані строго за вимогами іміграційного Акту і Правил.

Міністер Громадянства
й Іміграції.

згадав, як ще малим хлопчиком, за часів розкішшя і достатків, він бачив, як вовки порвали лося. Разом з ним лежав тоді на снігу Зінг-Ха. Той самий Зінг-Ха, що став потім найспритнішим мисливцем. Кінець кінцем він упав у розколину на Юконі. Його знайшли через місяць, йому вдалося наполовину вилізти з води, і так він примерз до льоду.

А тепер про лося. Того дня він і Зінг-Ха пішли на берег струмка і стали там гратися в полювання, наслідуючи своїх батьків. На повороті струмка вони натрапили на свіжий слід лося, поруч з ним було багато вовчих слідів.

— Старий, — сказав Зінг-Ха; він краще на слідах розумівся, — старий, відстав від табуна. Вовки відрізали його від братів і тепер уже не випустять.

Так воно і було, так вони завжди робили. І день і ніч вони гарчатимуть на нього, кусатимуть його за морду і не дадуть йому спокою аж до самого кінця. На цей кінець варто було подивитися!

Кров закипіла в їхніх жилах, і вони швидко побігли по слідах. Навіть він, Коскуш, не гакий вже кмітливий і вправний ловець, міг би йти по сліду з заплученими очи-

ма, такий той слід був виразний. Вони бігли ще гарячою стежкою погоні і читали темну трагедію, свіжо написану на кожному кроці. Ось вони прийшли на те місце, де лось був спинився. Навколо на гри людські зрости сніг був потоптаний і покопаний. Посередині глибокі сліди лосевих копит, а круг них скрізь легші вовчі сліди. Скраю були зовсім свіжі відбитки цілих вовчих тіл, видно було, що декотрі лежали і спочивали, поки їхні брати мучили жертву. У одному місці валялись чисто обгризені свіжі кістки — мабуть бідолашна тварина, оскаженою, вдарила одного з своїх переслідувачів, і його загрзли на смерть.

Знову вони спинили свої лижі. Тут величезна тварина одчайдушно боронилась. Лось двічі падав, це знати було по снігу, і двічі підводився і струшував з себе своїх ворогів. Він уже давно виконав свій обов'язок перед природою — проте життя йому було дороге. Зінг-Ха казав, що дуже рідко буває, щоб лось, раз упавши, підвівся знову, як оцей. Шаман побачив би в цьому якусь призивітку і чудо.

Ось вони прийшли на те місце, де лось хотів був вибратись на високий берег і

втекти в чагарник. Проте вовки його наздогнали. Він піднявся дибки, а потім повалився на землю і, падаючи, задушив своїм тілом двох вовків, глибоко вдавивши їх у сніг. Мабуть, жертва вже була зовсім знесилена, бо мертвих вовків не займали. Вони проминули одне за одним ще два місця битви. Слід уже був зрошений кров'ю, а кроки великої тварини ставали нерівні і короткі. І ось вони почули перші звуки битви. Це не було квиління погоні, це було коротке, уривчасте гавкання, коли зуби вже хапають здобич. Зінг-Ха повз по снігу проти вітру, а за ним і Коскуш, той самий Коскуш, якому судилося згодом стати вождем свого племені. Вони відхилили нижнє гілля молоді ялинки і з цікавістю почали дивитись. Те, що вони побачили, було кінцем.

Ця картина, як і всі враження його молодості, постала перед ним так само яскраво, як і за тих далеких часів. Коскуш здивувався. Адже потім, ставши вождем і головою ради, він чинив такі діла, що Пеллі проклинали його ім'я. А що вже казати про білого чужинця, якого він вбив ножем у відкритому двобої!

Довго він так сидів, роздумуючи про дні своєї моло-

дості. Вогонь став пригасати, а мороз все дужчав. Він підкинув зразу дві ломачки і виміряв своє життя тими, що лишились. Коли б Сит-Кум-Ту-Га згадала була про свого старого діда і назбирала більший оберемонок, то його життя було б на кілька годин довшим... Хіба ж це так було важко? Але вона завжди була недбайлива, і з того часу як Бобер, син сина Зінг-Ха, вперше спинив на ній свій погляд, вона зовсім перестала шанувати своїх предків. Так, але що з того? А він хіба не був такий самий змолоду?

Коскуш прислухався до тиші. Може, синове серце пом'якшає, і він повернеться з собаками, щоб узяти старого батька з собою туди, де великі табуни ситих оленів?

Він напружив слух. Його стомлений мозок на мить спочинув. Ніякого руху. Тиша. Тільки він дихає серед цього величного мовчання. Як самотньо! Але що це? Дришки побігли спиною. Зовсім близько прорізало тишу знайоме довге квиління. Перед його невидючими очима постав образ лося — старого, дебелого лося з гіллястими рогами. У нього порвані, закривавлені боки, скуповджена грива — але він б'ється до

останнього. Навколо сірі по-
статі, очі, як ті жарини, з ви-
солоплених язиків стікає пі-
на. Невблаганне коло вужчає,
аж доки не стає однією тем-
ною плямою на втопаному
снігу...

Холодна морда ткнулась
йому в щок, і цей дотик
вернув його до дійсності. Йо-
го рука потягнулась до вог-
ню і взяла звідти головешку.
Звір відступив, охоплений
споконвічним страхом перед
людиною, і жалібно, протяж-
но закивав, кличучи своїх
братів. І вони озвались голод-
ним виттям і, скрадаючись
нишком, оточили старого тіс-

ним колом. Коскуш прислу-
хався, потім почав махати го-
ловешкою. Звірі перестали
пирхати, тільки гарчали і не
розбігались. Ось один нама-
гається пролізти вперед, он
другий, третій... і жоден не
відступає... — Для чого йому
ще чіплятись за життя? —
спитав він себе і кинув па-
лаюче поліно в сніг. Воно за-
шипіло і згасло. Коло вовків
тривожно загарчало, але жо-
ден не відступав. Знову по-
бачив Коскуш останню битву
старого дебелого лося і втом-
лено схилив голову на колі-
на. Що ж? Хіба це не закон
життя?

ЗАМОВТЕ СОБІ КНИЖКИ:

Дерев'яні церкви в Україні

(альбом з багатьма ілюстраціями) — — — — — 1.00

Українські вишивки

(люксусовий альбом у кольорах) — — — — — 3.00

Ти був чужий,

І сталося чудо

(дві багатоілюстровані книги репортажів з Бразилії) 1.50

Бомби на весело

(гумористичні фейлетони М. Точила) — — — — — 1.00

Замовлення просимо слати до Редакції "Ми і Світ".

„МАШИНА ЧАСУ“

Чи пам'ятаєте ви, читачу, створену буйною уявою видатного письменника машину, здатну підкорити невловний і неблаганний час?.. Така собі непоказна конструкція — щось середнє між кріслом зубного лікаря і візком без коліс. Кілька важельків та кнопок на пульті керування. Фосфоричні цифербляти лічильників. Оце й усе!.. Примітивна конструкція — в ній навіть не використані напівпровідники. А як працює! Тільки натисни на кнопку — і вмиє повз тебе з ледь чутним кришталевим дзвоном, все прискорюючи свій рух, помчать секунди й години, тижні й століття. Хочеш — мандруй назад, у минуле, в гості до бронтозаврів і птеродактилів, а хочеш — вперед, у майбутнє, щоб познайомитися зі своїми нащадками... Правда ж, чудесна машина, мій читачу?

Бачу вашу скептичну посмішку: мовляв, може, й чудесна, але...

Ні, ні — заперечувати будете потім. А зараз, не торкаючись питання, чи здійснення „машина часу“ насправді, давайте рушимо на ній у невелику подорож.

...Голо. Мертво. Непривітно. З погрозовим гуркотом деруться на чорні скелі буйні хвилі Первісного океану. Тоскно завиває вітер. Із скреготом пересувають гірські масиви...

Ой, леле! Ми натиснули не на ту кнопку — та й перестриб-

нули одразу аж у найвіддаленіше минуле Землі!.. Де реверс „машини часу“? На повний хід — уперед! Ми поспішаємо в майбутнє!

Тільки що це? Чи не зіпсувалась, часом, апаратура? Збігають хвилини й години, а навколо нас — той самісінький похмурий, мертвий світ. Ледь змінюються обриси континентів, та й годі.

Ні, наші побоювання безпідставні: погляньте, як одне за одним мелькають числа на цифербляті з написом „сотні тисяч років“! Просто на Землі все таке одноманітне й уповільнене, що здається, нібито час майже не рухається.

Увага, на планеті з'явилося життя!.. Ні, зменшувати швидкість машини не варто: минуть сотні мільйонів років, доки з неоформленої живої речовини виникнуть найпримітивніші рослини й тварини, і ще стільки ж — доки саяк-так удосконаляться.

А ось тепер — загальмуймо. Трішки-трішки. Процес еволюції життя відбувається дуже повільно — нам навіть набридне дивитись на потворних, незграбних ящерів. І тільки коли з'являться представники ссавців — натиснемо на гальма дужче.

А ось і людина. То наш далекий предок. Ось вона хапается за камінь, щоб зробити з нього примітивну сокиру.. Ось у печері в неї спалахнув огонь... Він освітив дорогу людині, дав їй бронзу й залізо.

Відтепер наша чудесна машина рухатиметься повільніше, бо сам час ніби помчав швидше.

Стародавній Єгипет і Китай, Греція й Рим... Знаменні етапи в історії людства визначаються вже навіть не тисячоліттями, а століттями.

Похмура павза середньовіччя... — і раптом перед нами в гуркоті машин розкривається вік пари й електрики.

Вимкніть лічильник століть! Тепер рахунок піде на десятиріччя. Слабосила крихітка-людина створила для себе могутніх сталевих помічників: вони перекраюють обличчя планети, долають час і простір, рухаються дедалі навальніше. В небо піднявся перший літак. Незайманий ефір прорізано першим радіосигналом.

Ні, ми не встигнемо навіть перелічити все "перше"! Наука й техніка помчали вперед так, що вже кожен день приносить щось нове...

Стривайте, а що це за велетенський кривавий спалах? А, то вибухнула перша атомна бомба!.. Вибухнула, наробила гуркоту — та й розвіялась димом.

Ні, не з цього дня почався атомний вік — вік радіо, пластмас, велетенських швидкостей. Він почався тоді, коли дала перший струм перша в світі атомна електростанція. І з того часу рахунок у нас пішов уже навіть не на дні, а на хвилини. Так, так! Адже за одну хвилину виробляється близько 150 тонн чавуну й сталі — їх вистачило б, напевно, для забезпечення першокласними сокирами всіх мисливців епохи неоліту, видобувається близько 1000 тонн вугілля — ним можна було б, мабуть, опалюва-

ти печери всіх первісних людей протягом року. Але не варто підраховувати далі: нині події розгортаються так, що ми зі своєю "машиною часу", затримавшись, відстали. Ану, натиснемо на педаль...

Ех, переборщили! Перескочили аж у майбутнє... Правда, у зовсім близьке майбутнє.

Ой, скільки машин! Та ще й які: "розумні", повністю автоматизовані! Людині вже замало сталевих "помічників-чорноробів", сильних і покірних, але "неграмотних". Кібернетичні машини майбутнього вміють не тільки читати вкладені в них програми дій, а й самостійно їх складати.

На кожному кроці ми зустрічаємося з пластмасами, із синтетичними матеріалами. Ні, це не оті "ерзаци", з яких глузували в тридцять роки нашого століття. Синтетичні матеріали майбутнього не мають конкурентів. Поряд з ними бліднуть натуральний шовк, кавчук, барвники. Перед ними поступаються навіть найвипробуваніші метали.

В містах і селищах майбутнього всі будинки опалюються й освітлюються електроенергією напівпровідникових сонячних батарей. На спеціальних фабриках штучного фотосинтезу з вуглекислого газу та води одержують цукор, крохмаль, істинні білки. Але це не означає, нібито сільське господарство майбутнього занедбане. Навпаки, за допомогою спеціальних стимуляторів фрукти й овочі тепер вирощують у кілька разів скоріше, виведено нові, надзвичайно продуктивні породи тварин.

У суспільстві майбутнього час уже рахуватимуть на секунди,

а то й на частки секунди. Справді, погляньте на небо: он з неймовірною стрімкістю промчав десь аж за мжами атмосфери велетенський штучний супутник. За секунду він подолає відстань на яку пішоходові потрібні дві години. Але й це ніщо... Ось перед вами готова до старту мезонна ракета (до недавнього часу її називали фотонною). Повністю розігнавшись, вона облетить навколо Землі раніше, ніж ви встигнете моргнути оком!

Отут, біля мезонної ракети, ми й закінчимо нашу з вами коротку подорож, мій читачу. На жаль, містер Герберт Уеллс не лишив докладного опису принципу дії своєї "машини часу", тому ми позбавлені змоги судити, чи реальний його проект. Зате ми маємо підстави з абсолютною певністю сказати, що "машину часу" створити можна. Вона — перед вами! Тепер подорожуйте в майбутнє самостійно.

Я не жартую: досить політати на мезонній ракеті рік чи два, щоб за цей час на Землі минуло десять тисячоліть. Іншими словами обрис морів і континети

рідної планети, зникнуть у пустелі й льодовики, з'являться нові покоління щасливих людей, які не знають, що таке війни. А ви, — десятитисячолітній за земним календарем, але молодий і сильний, — повернувшись на Землю, будете широко розкритими очима дивитись на отой чудесний новий світ і не йнятимете собі віри: та невже це справді можливо?!

Швидкість... О, це всеосяжний термін! Але це слово вживається не тільки для визначення віддалі, пройденої тілом за одиницю часу. Ми кажемо: "людина швидко обертається", "пропелер швидко обертається", "дерево швидко росте", "хімічна реакція перебігає швидко"... І, нарешті, — "час

Читачу, ми з вами подорожуємо швидко". Час вали в минуле марно. Ми побачили, що тільки з появою людини час ніби ущільнився, піддав ходу. Кожен значний винахід, кожне відкриття ніби прискорювали його ще більше, бо готували ґрунт для нової, наступної формації.

Микола Дашків

СХІДНІ ПРИСЛІВ'Я

Знання — скарб, який всюди йде за тим, кому він належить.

Витримка перемагає силу.

Де багато бур'янів, там мало хліба; де багато слів, там мало мудрості.

Від розмови про мед у роті солодше не стане.

Той, хто їде на чужому коні, недалеко заїде.

Лай себе, а не сонце, що твій сад не розцвів.

Справжня дружба — це чиста вода. Мед — дружба фальшива.

Розумний покладає надії на себе, а дурень — на щасливий випадок.

Малий перець, та гострий.

БЕЗРОБІТНІ ПАРЛЯМЕНТАРІ В ЗДА

Вашінгтон завжди вражав відвідувача виїмковою своєрідністю свого характеру: американська столиця — це місто урядовців. Париж, Лондон, Берлін — це справжні столичні міста: політичні центри, які одночасно є центром мистецького й літературного життя, промисловості, великої торгівлі. Отже вони є приманливими для всієї країни. Але не так воно з Вашінгтоном.

Це просторе місто було, очевидно, заплановане французьким архітектором ЛЕнфантом як майбутня велика столиця: мережа вулиць і проспектів, шляхетність висаджених деревами алеї, розміщення центрів політичної влади, — все це подумане за найвибагливішими вимогами урбанізму, як ніде інше в ЗДА. Але Вашінгтон є пригнетений Нью-Йорком, якого буйний розвій впродовж останнього півстоліття вчинив його справжньою метрополією атлантичного побережжя. А столиця є тільки столицею з назви, у властивому значенні того слова: осідок Білого Дому, Конгресу, Найвищого суду і чужинних амбасад. Це місто бюр і урядників. Останні вибори ще більш підкреслили такий його характер.

Республіканці без праці

Остаточні результати, включно з виборами на Алясці, виявили повну невдачу республіканських кандидатів. Аляска,

мимо зусилля республіканців, вибрала собі всіх політиків зпоміж демократів. І хоч сам віцепрезидент Ніксон і секретар внутрішніх справ прибули особисто вести передвиборчу кампанію, то губернатор, заступник губернатора, два сенатори і два конгресмени, вислані до Вашінгтона, всі є демократами.

Конгрес, який в січні почав свою працю, дав демократам їх найчисленнішу більшість від 1940 року: 64 на 34 республіканців у сенаті і 283 на 153 республіканців у парламенті. Це, крім усього іншого, означає, що велика частина республіканських парламентаристів, які вели кампанію за перевибір, остаточно відходить з парламенту. Чи повернуться вони назад до своїх стейтів? Тепер ще годі про це сказати щось певне.

"Якщо мені прийдеться повернутись до свого містечка — сказав один з переможених кандидатів, — то я знайду там тільки невеличке бюро на першому поверсі, над двоєрією. Ні, я не хочу там їхати!"

Вибраний американський політик ніколи не забуває про тих, хто дав йому свої голоси. Він весь час турбується про свою округу, допомагає виборцям поладнувати різні справи, пильно з ними кореспондує, їх інформує про політичне життя. Але саме все це й зв'язує його щораз сильніше з столицею. "Звикається жити в столиці, — каже зідхаючи один з старих полі-

тиків, — тут ви при джерелі всього, тут робиться політика країни і тут тепер вирішується доля світу. Місто, з якого я походжу, невеличке, я маю там багато родичів, приятелів, зв'язки, вони мене люблять, я люблю їх, але... після стільки років тут проведених, я волю жити у Вашингтоні”.

Чому? Саме тільки призначення? — Ні, є також інші аргументи. Переможений політик хоче залишитися на місці, не втрачати зв'язків, протривати з ними до наступних виборів, щоб знову пробувати щастя. Ті, хто довгий час був у Вашингтоні, сподіваються, що їхній досвід промостить їм дорогу до урядових посад. Дехто, в кого є особисте майно, адвокатська практика, чи рентовне підприємство (все це виїмки серед парламентаристів), той не дбає про 22.500 доларів річно, які діставав, будучи вибраним. Всі інші знайшлися у ситуації кожного іншого громадянина, який мав добру працю і раптом став безробітним.

Опорожнені місця

Не для всіх ситуація є трагічною. Такий посол, який постійно підтримував політику на пр. міністерства рільництва, майже завжди знайде там згодом працю. Інший, може знайде місце в якійсь комбатантській організації чи в уряді здоров'я. Хтось стане управителем когось коледжу, який буде йому миліший, як його фабрика десь там у стеїт Індіана. Бо ж звик тут

у Вашингтоні і до клубів, і до місцевих справ. Може також дехто надіятись, що його замінують федеральним суддею. Це не погані посади, бо на них платять стільки ж, що і в парламенті. Але їх не багато. Лиш з бідю можна примістити на них відпущених заслужених сенаторів, які мають правничу практику і заслужилися перед урядом.

Ті, хто служив у Конгресі повних 6 років і закінчив 62 рік життя, дістають старечу платню — біля 5.000 доларів річно, але тільки тоді, як не займають якогось іншого урядового посту.

Майже немає таких парламентаристів, які користали б з допомог для безробітних. На це не дозволяє їх честь. Хто вже не може знайти праці серед прихильників своєї партії, той в крайній мірі переносить свої симпатії на протилежну партію і там його радо вітають. Такі випадки бувають часто і цьому ніхто не дивується.

Одна жінка — посолка, яка втратила свій мандат, вирішила присвятитися родині і домашнім справам. Це виїняткове рішення, ще тим більше, що її першим противником і переможцем у виборах був... її власний чоловік.

Отже, як бачимо, вибори, на які ми звикли дивитися тільки холодними політичними очима, мають також інший — чисто людський аспект. Вони родять або руйнують особисті мрії та часто дуже ускладнюють життя.

(-ий)

ШАНОВНІ ДОВЖНИКИ! НОВИЙ РІК ПРИГАДУЄ ВАМ, ЩО ВЖЕ НАЙВИЩИЙ ЧАС ЗАПЛАТИТИ ЗА МИНУЛОРІЧНИЙ ЖУРНАЛ.

М. Загайкевич

ОСТАП НИЖАНКІВСЬКИЙ І ЙОГО ТВОРЧІСТЬ

(У сорокові роковини смерті)

Друга половина XIX століття в історії української культури характеризується загальним піднесенням музичного мистецтва. Зокрема в Галичині починає в той час успішно розвиватися концертна справа.

Типовою в цьому відношенні є творчість активного музичного діяча, обдарованого композитора й диригента Остапа Нижанківського. Внаслідок важких політичних умов Західньої України, яка була тоді на становищі відсталого колонії Австро-Угорської імперії, йому не пощастило по-справжньому розгорнути свій талант. Проте і той вклад, який вніс Нижанківський у скарбницю культури свого народу, дає повне право поставити його в перші ряди борців за розвиток українського професійного музичного мистецтва.

Остап Нижанківський народився в 1862 р. у м. Стрию. Після закінчення початкової школи в с. Дідущицях Великих він продовжував навчання в Дрогобицькій гімназії.

У вільні від навчання хвилини улюбленим заняттям учнів був хоровий спів. Вони співали чотириголосі гармонізації народних пісень, хоріві твори композиторів. Іван Франко, який вчився тут кількома рока-

ми раніше Нижанківського, згадує у своїх спогадах учнівський хор як невід'ємну частину громадського життя Дрогобицької гімназії.

Нижанківський володів гарним звучним тенором. Він став одним з найактивніших учасників хору і швидко, завдяки визначним музичним здібностям, зайняв почесне місце диригента.

Проте сухе, навчання, суворий режим ставали все більш нестерпними для юнака з темпераментною, запальною вдачею, і він, закінчивши 6-ту класу, покинув гімназію й поступив на військову службу, де пробув 3 роки. Знову ж, як і в гімназії, майбутній композитор всі свої вільні хвилини віддає музиці.

Перебуваючи у Львові, Нижанківський налагодив тісні взаємини з студентським товариством „Академічне братство". Тут він і особисто познайомився з Іваном Франком.

На т. зв. музично-декламційних вечорах, періодично влаштовуваних „Академічним братством", Нижанківський вперше виступив перед широкою громадськістю із своїми композиціями. Одним з перших його творів була кантата „Не гармати грають нині",

створена на слова великого поета І. Франка. На жаль, цей твір Нижанківського не зберігся до наших днів. І про його цінність можна судити лише з рецензій і заміток у пресі, яка відзначала великий успіх музики молодого композитора у слухачів.

У 1885—1886-х роках Нижанківський написав кілька творів, що відразу набули широкої популярності в Західній Україні і принесли їх авторові славу дуже обдарованого композитора. Це ліричний вокальний дует „До ластівки“ (сл. В. Навроцького), сольоспів „Минули літа молодії“ (сл. Т. Шевченка) і перш за все чоловічі хори „Гуляли“ та „Золоті зорі“ („З окошків“), написані на тексти „буковинського солов'я“ Ю. Федьковича.

У музичній інтерпретації поезії Федьковича Нижанківський пішов шляхом створення драматизованих хорових монологів, що прекрасно відповідало як поетичним особливостям тексту, так і характерові творчого обдаровання композитора.

Динамічне розгортання музичної думки в хорі „Гуляли“ зумовлене зіставленням різко контрастних художніх образів: картина радісного гуляння змінюється спогадом про трагічну смерть молодого рекрута та його коханої.

Для відтінення різних настроїв Нижанківський користується передусім мелодичною і ритмічною виразністю. Ми не знайдемо тут особливої гармонічної винахідливості, складних модуляційних переходів. Фактура хору — витримане чотириголосся з перевагою основ-

них гармонічних функцій. Проте справжнє творче натхнення, поєднане з глибоким знанням специфіки хору, майстерне володіння багатствами його звукової палітри дозволило композиторові написати твір великої сили.

Яскравою пластичністю музичних образів вражає хор „Золоті зорі“. Це позначена глибокою поетичністю настроєва картинка з елементами філософського роздуму (згадка про минулі молодії літа). У цьому творі композитор тонко конкретизує звучання музики вдало ілюструючи окремі думки поетичного тексту. Так, наприклад, в мелодії епізоду, побудованого на словах „Чи це дівчата в Зельмана грають“, звучать поспівки народної галілки „Зельман“.

У центральному епізоді хору, де говориться про молоді роки, що ніби рекрути марширують „цісарською дорогою“, композитор розкриває метафору поета, подаючи епізод у стилі зібраної маршової пісні.

Так само, як в хорі „Гуляли“, в „Золотих зорях“ наявне зіставлення контрастних музичних образів, поєднання схвильованих речитативних моментів з епізодами наспівного характеру.

Причина живого відгуку масового слухача на творчість Нижанківського корінилася передусім у тому, що в ній яскраво відобразилися нові віяння характерні для епохи музичного відродження в Західній Україні.

О. Нижанківський був одним з перших галицьких композиторів, який у своїй творчості

вирішив іти шляхами, вказаними М. Лисенком. У нього ясно відчувається прагнення наситити свої твори народньою мелодикою, намагання глибоко відчутти і розкрити музикою ідейний задум поетичного тексту, створити яскраві, плястичні образи. Діяльністю молодого композитора зацікавилися широкі кола музичної громадськості України. Високо оцінив творчі досягнення Нижанківського М. Лисенко.

Композиції Нижанківського знайшли також безпосередній відгук у галицькій пресі. Похвальні рецензії на його твори написали відомі тоді музичні діячі П. Бажанський і В. Матюк. Останній, зокрема, справедливо відмічав, що в творах Нижанківського наявна мила і прониклива мелодія, сповнена теплого українського почуття.

Енергійний і дійовий характер О. Нижанківського спонукував його до розгортання широкої діяльності на музично-громадській ниві. У 1885 р. разом з групою гімназистів-співаків він задумав друкувати окремими випусками найпопулярніші твори українських композиторів. Завдяки наполегливості, гарячій любові до справи і організаторським здібностям Нижанківському вдалося здійснити цей план, і незабаром вийшов перший випуск „Бібліотеки музикальної“.

„Задачею того видавництва єсть розширити по всіх, хоч би і найбільших руських хатах руську пісню, загріти всіх до щирої любові всего, що своє, що рідне“, писали молоді патріоти в оголошенні „Бібліотеки музикальної“, яке було опублі-

коване майже в усіх газетах і журналах Галичини. Хоч „Бібліотека музикальна“ проіснувала лише два роки, вона відіграла важливу роль у справі активізації музичної думки на західних землях України. Крім численних нових творів місцевих композиторів, „Бібліотека музикальна“ уперше в Галичині надрукувала оригінальні твори М. Лисенка (раніше вони поширювалися переважно в рукописах) та безсмертну „Зозулю“ П. Ніщинського. Іван Франко щиро вітав і гаряче пропагував благородне починання Нижанківського і його друзів:

„Щиро бажаємо якнайкращого успіху молодому видавництву, котре при серйозній праці і щирій любові до свого рідного може і повинно в нашій музикальній продукції зазначити поворот од теперішнього сентиментального шаблону до реалізму“.

Завітною мрією Нижанківського, яку він плекав з юних років, було здобути професійнальну музичну освіту і цілком присвятити себе служінню мистецтву. Він мав на меті вчитися у М. Лисенка і навіть почав з великим композитором переписку в цій справі.

Проте життя молодого музиканта склалося по-іншому. Поступивши в Духовну семінарію, він став священником.

Хоч композитору довелося назавжди розпрощатися з надією стати музикантом-професіоналом, все ж потяг до музики був надто сильним, щоб він міг залишитися осторонь мистецького життя України. Будучи дуже популярним серед молоді, Нижанківський став одним з ініціаторів і активним

організатором т. зв. „артистичних мандрівок” студентів і гімназистів. Учасники цих мандрівок групами по 12 — 16 чоловік їздили по Галичині і влаштовували концерти, метою яких була пропаганда української хорової музики. Збір з концертів призначався на будівництво українського театру у Львові. Нижанківський двічі (в 1889 і 1892 р.) очолював артистичні мандрівки, що мали важливе значення як одна з перших форм організованого концертного життя Галичини.

Широкою була діяльність цього ентузіаста хорової справи в хорових товариствах „Боян”, що вкрили тоді густою мережею територію Західної України і довгі роки були визначними осередками національного культурного руху. У 1892 р. він організував таке товариство у м. Бережанах, а в 1895—96 рр., перебуваючи деякий час у Львові, працював головним диригентом львівського „Бояна”.

З 1900 р. Нижанківський довгий час працював диригентом стрийського „Бояна” (до того цим хором керував його брат Володимир).

У другій половині XIX століття в Західній Україні широко розгорнувся рух, спрямований на збирання і вивчення народної творчості. О. Нижанківський став одним з найактивніших його учасників. Він, зокрема, увійшов до складу комітету, організованого в 1894 р. у Львові, метою якого було систематичне видавання народних мелодій.

Членами комітету, крім О. Нижанківського, були І. Фран-

ко, Ф. Колесса, Д. Січинський, М. Павлик та ін. видатні діячі української культури. Публікація народних пісень була задумана комітетом у широкому масштабі, з правним науковим підходом до справи. Його члени провели значну підготовчу роботу, зібрали багато народних мелодій. Комітет звернувся з відозвою, що закликала до записування і збирання зразків народно-пісенного мистецтва. На жаль, за браком коштів його діяльність цим і обмежилась. Все ж таки робота комітету позитивно позначилась на розвитку української фольклористики. Це була перша на Західній Україні спроба централізації музично-фольклористичної роботи, наукової систематизації і видання народних мелодій.

Тоді ж Нижанківський ще раз робить спробу зробити музику своєю основною професією. У 1896 р. у Празі він з відзнакою складає екзамен на викладача співу при вчительській семінарії. Проте влаштуватися на службу йому не вдалося. Молодий композитор-патріот, активний громадський діяч був негнідною для австрійського уряду кандидатурою на вихователя підростаючого покоління.

Завдяки своїй відданості громадській справі Нижанківський користувався великим авторитетом в музичних колах Галичини. Ще в 1903 р. під час проведення лисенківського ювілею у Львові саме йому було почесне завдання керувати на святковому концерті зведеним хором „Боянів”.

У 1812 р. Нижанківський увійшов до складу делегації галичан, що вихала у Київ віддати

останню пошану Миколі Лисенкові. Зворушлива промова Нижанківського, який від імені західноукраїнських земель прощався з великим корифеєм української класичної музики, була надрукована в численних київських газетах.

Життя композитора перервалося несподівано і трагічно. Під час воєнної завірюхи у 1919 р. він був без суду розстріляний поляками в м. Стрию.

Творча спадщина Нижанківського відносно невелика — близько двох десятків хорових і сольових мініатюр та "вінок" фортепіанних коломийок "Вітрогони". Значну цінність становлять обробки народних пі-

сень, над якими він працював протягом всього свого життя. Більшість з них ("Ой морозе", "Гей горами, козаче", "Отамане, батьку наш", "Ой в полі садок", "Стоїть церков", "Колисанка") написані під безпосереднім впливом Лисенка і позначені тонким відчуттям стилю і національної специфіки народного мистецтва.

Незважаючи на невеликий обсяг композиторської спадщини, Нижанківський відіграв значну роль у розвитку української музики кінця XIX та початку XX ст. Його ім'я повинно посісти належне місце серед імен тих представників мистецтва, якими справедливо пишається українська громадськість.

ВАЖКО ПРАЦЮВАТИ КОРЕСПОНДЕНТАМ В СССР

Один з американських журналістів розкаже, серед яких умов доводиться працювати в СССР чужоземним кореспондентам.

Вони не мають права телефонувати, напр., до державного спортивного бюро, щоб дізнатися про речинець наступних футбольних змагань. Не можна також вдатися на університет, щоб розмовляти з студентами, — на це треба попереднього дозволу влади. В загальному за всіма інформаціями слід звертатися або до міністерства закордонних справ, або до Державного комітету зв'язків із закордоном. На зовсім звичайні інформації приходиться інколи ждати декілька днів. Часто зовсім не дістанете відповіді. Для цього навіть немає в сов. урядах відповідної кількості персоналу, бо вся увага звернена радше на власну пропаганду, а не на відповіді на питання, які часто називається "провокаціями закордонної преси".

Згідно із зобов'язуючими приписами, кореспондент мусить пред'являти кожну свою телеграму за кордон центральному телеграфічному бюро в трьох примірниках. Один затримує в себе службовичка пошти, а два інші одержують цензори, яких кореспондент ніколи не бачить. Відповідь приходить звичайно за пів години. Коли ж ні, то треба вже ждати на неї кілька днів.

Критерії советських цензорів часто дивують кореспондентів, — вони інколи стримують невинні вістки, а пропускають справді ревелюційні артикули.

ЩОБ ПРОСЛІДИТИ ДІЯЛЬНІСТЬ ВУЛЬКАНІВ

Недавно відбулася у Парижі, в присутності бельгійського короля Леопольда III і французького міністра національного виховання, прапрем'єра документального фільму: "Зустріч з чортом". Реалізатором його є світової слави французький вулканолог — Гарун Тазієв.

Щоб зробити цей фільм, Тазієв відвідав п'ять континентів, де впродовж двох років слідував за діяльністю 30 вулканів.

"В багатьох країнах — розказує Тазієв — вулкани бувають у великому пошанівку. Я мав змогу сфільмувати також тисячі прочан, які щоденно приходять, щоб поклонитися вулканові Асо Сан у Південній Японії. Спеціальний гірський поїзд веде їх аж під сам вершок, — на яких 200 метрів від кратера. Там кожний прочанин скидає взуття, щоб не збезчестити землі, яка уважається святою".

Також вулкан Кракатоа в Океанії втішається великим пошанівком. Це тому, що його ерупції регулярно заподіюють велику шкоду. Три яванські вулкани, показані на фільмі: Кракатоа, Ключ і Мерапі — вбили впродовж одного тільки сторіччя 100.000 людей. Сам Кракатоа спричинив 37 людських жертв. Його вибухи, що їх відчуває аж віддалена на 2000 кілометрів Австралія, спричиняють на морі хвилі високі на 30 метрів, які інколи заливають половину острова. Дим і попіл підносилися високо в повітря і

впродовж місяців притемнювали сонячне світло.

Але все це не лякає Тазієва і не перешкоджує йому відвідувати активні вулкани. Він спустився в кратер Мерапі на Яві, який 26 разів вибухав впродовж останніх 50 років і ще не зовсім був остиг після вибуху. Він відомий із своїх срібlistих хмарин, що їх викидає із швидкістю 60 кілометрів на годину. В Центральній Америці Тазієв входив на вулкан Ізалько.

Прибувши до підніжжя цього вулкану, який виріс в 1770 році серед рівнини, а сьогодні вже високий на 2000 метрів, Тазієв помітив, що гази й лави видобуваються з нього тільки від пізнього попелудня до ранку. Отже скористав з ранкової тиші, щоб з трьома товаришами підійти аж на верх гори і навіть спустився в кратер, до його чотирьох "коминів".

П'єр Біше, який фільмував цей подвиг Тазієва, розказує, що це була просто жаклива сцена. Земля тряслася і гуркіт, який нісся з середини був такий сильний, що треба було кричати, щоб себе почути. "Я був такий переляканий, що не відважувався відірвати очей від віконця камери. В думці я безупину говорив собі: Це ж тільки фільм, це все неправдиве, нема причини боятися!"

Одну ніч він провів у шатрі біля чілійського вулкану Тупунгато (на висоті 6.700 метрів). Іншим разом спустився на лаву в горло африканського вул-

**ДУЖЕ ШВИДКО
можуть одержати**

ПОСИЛКУ З ОДЯГОМ

ВАШІ РІДНІ В УКРАЇНІ

якщо вишлете її з Англії

ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВОМ "МИ І СВІТ"

Наші посилки, вислані через українську висилкову фірму ЧУМАК і С-КА в Лондоні, доходять в Україну вже за три тижні.

Наші ціни найнижчі,
обслуга найкраща,
доставка гарантована

На добавок, — заробіток з посилки залишається
в українських руках та служить пропаганді
української культури.

З 1 січня впроваджено знижені оплати на люксові речі.

Отже,

**ЯКЩО ШЛЕТЕ ПОСИЛКИ РІДНИМ, ТО РОБІТЬ
ЦЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ЧЕРЕЗ "МИ І СВІТ", БО ДОХІД
З НИХ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПОКРАЩАННЯ ВАШОГО
ЖУРНАЛУ ТА НА РОЗБУДОВУ ПЕРШОЇ УКРАЇН-
СЬКОЇ КАРТИННОЇ ГАЛЕРІЇ.**

На бажання, висилаємо каталог товарів і цінник.

кану Нірагонго (3470 метрів). Це єдиний у світі вулкан, який посідає постійне озеро кип'ячої лави. З допомогою товаришів, Тазієв побудував плятформу над озером, всього тільки на віддалі 30 метрів від нього і звідгіль робив фотографії. Велика горяч і газу просто запірала дух.

Бувало, що й Тазієв найвся страху. "Найбільшої емоції я зазнав — розкажує Тазієв — в кратері Стромболі, славного вулкану в Південній Італії, що його прозвано "ліхтарнею Середземного моря". В цьому кратері знаходяться чотири комини, з яких три є активними. Ерупції відбуваються там кожних 10 чи 15 хвилин. Я підійшов до

одного такого комина, скритого за горою застиглої лави. Там я міг вихилитися дещо і сфільмувати маму, якої температура доходить до 1100° Цельсія. Нараз захиталась підстава, на якій я стояв, і частина балькону з лави, що на неї я видряпався, скотилася до комина".

Всі ці небезпечні подорожі були роблені не тільки для фільму, але й для науки. Вулкани є єдиними "вікнами", через які можна спостерігати те, що діється всередині нашої планети. А все таки не погано знати, на чому всі ми стоїмо і по чому ходимо. Не менш цікаво, як досліджувати зоряні простори.

I. С.

НАЙКРАЩІ ЦВІТИ В НАЙКРАЩОМУ ПАЛАЦІ СВІТУ

В днях 24 квітня до 3 травня відбудеться в Парижі, в найбільшому палаці світу — Пале Дефенз, світова виставка квітів. Будуть там показані всі роди квітів, почавши від різаних, аж до декоративних дерев включно.

Перший поверх палацу, що у формі трикутного балькону нависає над партером, буде прикрашений як великанський кіш з квітами, що його поверхня займатиме 23.000 квадратних метрів. Будуть там показані також всякого роду декоративні дерева. Його ядро становитиме велике тюльпанове поле (з Голландії вже прислано 200.000 тюльпанових цибульок).

На другому поверсі буде виставка картин найбільших мистців світу, а також виставки марок (філателістична), килимів і мистецької фотографії.

На третьому поверсі займуть площу 2000 кв. метрів найкращі орхідеї світу, а загалом цей поверх матиме 21.000 квітучого поля, яке буде розподілене поміж індивідуальних експонатів.

На четвертому поверсі будуть репрезентовані закордонні учасники виставки: Бельгія, Англія, Данія, Італія, Японія, Румунія, Чехословаччина, СРСР, Німеччина, Іспанія і т. д.

Врешті на п'ятому поверсі будуть виставляти свої квіти різні французькі міста. Там є також зала, в якій будуть відбуватися різні вечірки.

Широкі на 6 метрів алеї дадуть вигідний прохід глядачам яких сподіваються 100.000 кожного дня.

Знайомимо з „Місс Україною“

Короткий підпис під конкурсним фотом не дав змоги нашим Читачам виробити собі повний образ поодиноких кандидаток. Тому й дехто закидав нам, що беремо до уваги тільки зовнішність, нехтуючи прикмети духа й характеру.

Це несправедливий закид, і то не в наш бік, а в бік тих груп наших Читачів, які цих

кандидаток висували. Мусимо тут з признанням сказати, що в кожному випадку саме на перший план ставлено духові прикмети.

Нам справді незвичайно приємно, що наша вибрана „Місс Україна“ поєднує гармонійно фізичну і духову красу.

Панна Марта Сіяківна — це справжня дитина еміграції. На-

Стоять від ліва: Оксана Романюк, Ляріса Ганкевич, Ніна Скробю, Марта Сіяк, Віра Боцманюк, Соня Березовська, Христя Шепелява; навколішки: Любомир Славський, Оксана Брікнер, Маруся Вибачинська, Богдан Шепелявий.

родилася вона безпосередньо перед Другою світовою війною в Центральній Польщі. Батьки, однак, вже відразу подбали про її добре виховання в українським дусі.

Вже змалку проявляла велику здібність до танку, що йому залишилася вірною по сьогоднішній день. По закінченні війни ходить до школи в Міттенвальді (Німеччина), де її батько інж. В. Сіак був головою табору. Гімназію ("Гайскул") закінчує вже в Лос Анджелес, діставши відзначення за добру поведінку і спеціальні здібності в науці. В "гайскул" вибрано її "girl of the year 1956" і вручено чашу. Тепер студіює на університеті "Інтеріор декорейтор" і "арт"

(другим замілюванням п. Марти є малювання).

Вміжчасі вона закінчила балетну школу в Голівуді і заснувала та весь час кермує українською танцювальною групою "Калина" в Лос Анджелесі, що своїми виступами здобула собі велику популярність та уважається найкращою групою національних танків у Каліфорнії.

А зовнішність? — Струнка постать, гармонійні рухи, які звичайно бувають у дівчат, що вчать танку. Каштанове блискуче волосся, що природними хвилями обрамовує алябастрове личко з червоними щічками. Великі блакитні очі з чорними бровами і довжелезними віями...

Ось це й "Місс Україна" 1959!

Богданна-Надія Джуфер,
Торонто, що вибрана другою
в конкурсі на "Місс Україну"

Оксана Смішкевич, Ньюарк,
що вибрана третьою в конкурсі
на "Місс Україну"

ЗБІЛЬШЕНІ В МІЛЬЙОНИ РАЗІВ

Катастрофа, якої могло не бути

Ці двадцять секунд на деякий час зробили Оплав — невеличке німецьке містечко — центром уваги всього світу...

Йшла десята година ранку 21 вересня 1921 року. Вже відкрилися вітрини магазинів, рознощики зелені завели звичну пісню, а єдиний візник зайняв своє місце біля міського магістрату. Глухі вибухи, що час від часу доносилися з боку хімічного заводу, анітрохи не порушували мирного життя містечка. Його мешканці добре знали, що пан Шварцкопф — власник заводу — розпушує таким чином залягалі добрива.

А пан Шварцкопф був дуже занепокоєний:

— Чорти б побрали усіх цих надільних баронів! Вони, бач, хочуть вивозити добрива на свої поля тільки восени. Їм немає ніякого діла до того, що суміш аміачної селітри і сірчанокислого амонію злежеться і вже через якийсь місяць після виготовлення стає твердішою, ніж їхні баронські лоби!

Власник заводу мав усі підстави бути стурбованим, адже довгочасне лежання і вода, що просочувалася крізь дах навісу, зробили свою справу. Крам, який у найближчому майбутньому мав додати до поточного рахунка пана Шварцкопфа солідну суму, перетворився у величезні і дуже міцні брили. Лишався один тільки вихід — роз-

пушувати добрива за допомогою вибухівки.

От уже другий місяць на заводі лунають вибухи. Їх було вже близько двох тисяч. І ось уранці 21 вересня...

Всі очевидці розповідали майже одне й те саме. О пів на десяту над заводом знялась величезна темна хмара. Через двадцять секунд місто здригнулось від страшного вибуху, майже з усіх будинків позривало дахи.

Кореспонденти які за кілька годин прибули в Оплав, на місці заводу знайшли озеро в 165 метрів завдовжки, близько 100 метрів завширшки і 20 метрів завглибшки. Загинуло понад п'ятсот людей, але ховати було нікого...

Вчені експерти, атаковані допитливими газетярками, висловлювались коротко й непевно:

— З незрозумілих причин швидкість розкладу азотокислого амонію* була такою великою що реакція стала вибухоподібною. Це й спричинилося до катастрофи. Чи можна було її передбачити? Навряд, панове. Навряд чи можна було цьому запобігти при сучасному рівні розвитку науки..

Отже, робітники заводу в Оплав не стали б жертвами катастрофи, якби наука знала закони, що керують швидкостями хімічних реакцій.

Цю проблему вивчали дуже давно, але давалася вона не легко...

Народження одного закону

Професор неорганічної хімії Сорбонського університету пан Баляр із звичайною для нього неувважливостію слухав молодого хіміка Бекетова. Лябораторію цього модного в той час французького лектора щодня відвідувало чимало таких допитливих молодих людей, що приїхали в Сорбонну з усіх кінців Європи. Правда, його сьогоднішній співрозмовник був не студентом, а ад'юнктом далекого Харківського університету.

Пан Баляр нетерпляче глянув на годинник, однак після цього погляд його випадково зупинився на аркуші паперу, де Бекетів написав якісь хімічні рівняння.

— Що таке? Та це ж знає кожен школяр! Ви пишете, що вуглекислий газ діє на оцтовокислий кальцій, витісняючи з нього оцтову кислоту?! Навпаки, молодий чоловіче, зовсім навпаки! Що? Месьє наполягає на своєму? Дивно!.

Небагато часу потрібно було Бекетову, щоб довести опонента свою правоту.

Справді, здавна вважали, що оцтова кислота дуже активно взаємодіє з крейдою та мармуром, які складаються з вуглекислого кальцію. Внаслідок цієї реакції утворюються розчин оцтовокислого кальцію і вуглекислий газ. Однак Бекетів довів, що хід реакції можна обернути. Для цього треба під певним тиском нагнітати у розчин оцтовокислого кальцію вуглекислий газ. Тоді одержимо оцтову кислоту і вуглекислий кальцій.

Від чого залежить швидкість

цієї реакції? Виявляється, від тиску вуглекислого газу.

Так у 1865 році народився один з фундаментальних законів сучасної хімії, який пізніше дістав назву закону дії мас. За цим законом, швидкість хімічних реакцій пропорційнальна концентрації взаємодіючих речовин.

Кілька незвичайних запитань

Як ви гадаєте: чи можна артилерійське стрільно зарядити... бензиною? А що буде, коли в реактивному літаку замість гасу як паливо використати кам'яне вугілля? Що відбудеться з автомобілем, коли в його бак залити не бензину а... нітрогліцерин?

Більшість, напевно, відповідь, що стрільно, коли й вилетить з гарматного дула, то в кращому разі впаде десь поблизу, за два-три метри. Літак, заправлений вугіллям, так і залишиться нерухомо на аеродромі. Автомобіль же... Важко навіть уявити собі, що станеться з ним...

Цілком правильні відповіді! Але чому ж саме кам'яне вугілля не може навіть зрушити з місця літака?

— Та це зовсім просто, — відповідь, мабуть, дехто з читачів. Кам'яне вугілля при спалюванні виділяє значно менше енергії, ніж гас, а бензина дає набагато менше теплової енергії, ніж вибухові речовини...

От з такими відповідями погодитися ніяк не можна. Справді, при спалюванні, одного кілограма кам'яного вугілля виділяється 8000 кілокалорій, а така ж кількість гасу дає тепла не набагато більше. Значно мен-

шою є теплотворна здатність вибухових речовин. Коли вибухає кілограм нітрогліцерину, він виділяє лише 1600 кілокалорій, а чорний порох ще менше — 700 кілокалорій. Отже, коли б хтось захотів палити в грубі, наприклад тратилом, йому довелося б мерзнути, бо ця вибухівка виділяє тепла в багато разів менше, ніж кам'яне вугілля.

Чи нема якогось протиріччя між поведінкою вибухових та горючих речовин і тією кількістю тепла, що її вони виділяють при спалюванні чи розкладі? Ні, протиріччя немає. Справа в тому, що поведінку цих речовин часто визначає не теплотворна здатність, а швидкість хімічних реакцій, в яких вони беруть участь. Таким чином, саме швидкість є основною характеристикою хімічного процесу.

Про темпо "життя" молекул

У бібліотеці будь-якого хімічного наукового закладу на видному місці завжди можна побачити довгі ряди однакових книг у зелених обкладинках. Це довідник Бельштайна, який уперше систематизував дані про всі відомі органічні сполуки. Тепер довідник складається майже з п'ятдесяти томів, де описано кілька мільйонів вуглецевих сполук.

Уявляєте, скільки взагалі є різних сполук, адже тепер відомо сто два хімічних елементи, і як багато реакцій між ними може бути здійснено!

...Уже недалекий час, коли людина вирушить у першу міжпланетну подорож. З величезною швидкістю мчатиме космічний корабель у світовому про-

сторі. Та чи знаєте ви, що вона лише в сім тисяч разів перевищуватиме максимальну швидкість руху пішохода?

У хімії можна найти більш різючі контрасти. Взаємодія луку з кислотою відбувається за одну десятитисячну секунди, кристалик азиду свинцю вибухає в тисячу разів швидше, але утворення кам'яного вугілля з рослин триває 300 мільйонів років!

Відколи людина почала використовувати хімічні процеси, виникла необхідність регулювати їх швидкість. Історія техніки — це значною мірою безліч спроб навчитися скеровувати хімічні реакції. Так, створити двигун внутрішнього згоряння означало знайти передусім таку конструкцію, яка примушувала б палне вмиг спалахувати і швидко згорати.

Одну з головних причин швидкості хімічних процесів було відкрито ще тоді, коли первісна людина пізнала переваги вареної їжі порівняно з сирою. Ви вже, мабуть, здогадалися, що йдеться про вплив температури на швидкість хімічних реакцій. Справді, процеси, внаслідок яких суп відрізняється від сирової картоплі, капуста і м'яса, политих холодною водою, відбуваються при нагріванні значно швидше, ніж при звичайній температурі.

Наведемо ще кілька прикладів. Усі знають, що водень і кисень, змішані в певній пропорції, утворюють гримучий газ. Якщо піднести до нього запалену скіпку, він вибухне. При цьому утворюється вода. Але таке станеться лише тоді, коли гримучий газ нагріто до 600

градусів. При температурі 500 градусів реакція вже не буде вибухоподібною — вона триватиме дві години. При 400 же градусах утворення води триватиме вісімдесят діб.

Ще більш показовим є розклад нітрогліколю. При 20 градусах реакція триватиме три тисячі років, при 130 градусах — кілька діб, при 230 — кілька хвилин, при 330 — кілька секунд, а при вищій температурі відбудеться вмиг.

Чому підвищення температури так прискорює хід реакцій? Тому, що вона — результат зіткнення молекул речовин, які реагують між собою. З підвищенням температури швидкість руху молекул, природно, збільшується, отже, збільшується ймовірність їх "зустрічі".

Встановлено, що швидкість більшості нині відомих хімічних реакцій з підвищенням температури на 10 градусів зростає вдвоє. Однак існують настільки повільні процеси, що навіть значне нагрівання істотно не впливає на них. Крім того, не завжди зручно проводити реакції при дуже високій температурі. Ось тоді хімікам і стають у пригоді спеціальні речовини, що прискорюють реакції в тисячі і навіть мільйони разів.

Чудесні прискорювачі

Була у хімії таємниця, яку не вдалося розгадати більш як сто років.

Поміркуйте самі. Беруть дві речовини, що зовсім не реагують між собою або ж реагують дуже повільно, і додають до них третю, яка, не міняючись ні кількісно, ні якісно, робить

реакцію майже миттєвою. Дивно? Ще б пак!

Французькі хіміки Клеман і Дезорм у 1806 році почали детально вивчати добре відомий ще на початку XVIII століття спосіб одержання сірчаної кислоти шляхом спалювання суміші селітри із сіркою.

Довгий час вважали, що кисень селітри окислює сірку, утворюючи сірчаний ангідрид, а той, розчиняючись у воді, дає сірчану кислоту. Проте Клеман і Дезорм встановили, що тієї кількості селітри, яку звичайно змішують з сіркою, невисистачило б на окислення навіть десяти частки її. Звідки ж береться додатковий кисень?

Нелегко було знайти відповідь на це запитання. Дослідження реакції утворення сульфатної кислоти привело французьких учених до висновку, що саме червонобурі пари окисів азоту, одержувані під час прожарювання суміші селітри і сірки, якось сприяють приєднанню до сірки кисню з повітря. Тоді вперше з'явилось поняття про каталізатори.

Треба зазначити, що явище каталізу було відоме ще задовго до Клемана і Дезорма. Наприклад, при виробництві вина люди несвідомо застосували на практиці каталітичні явища. Справді, бродіння виноградно-го цукру відбувається за участю мікроскопічних грибків, які потрапляють у виноградний сік з повітря. Так само, замішуючи тісто, ми використовуємо каталізатор, що є в дріжджах. Він сприяє виділенню вуглекислого газу, який розпушує тісто і робить випечений хліб смачним.

**ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
МІНІСТРА ГРОМАДЯНСТВА
Й ІМІГРАЦІЇ**

**Використайте максимум
можливості праці**

ВИВЧАЙТЕ АНГЛІЙСКУ АБО ФРАНЦУЗЬКУ МОВИ

Відповідне знання англійської чи французької мови є дуже важливим фактором у піднайденні праці.

Канадійські працедавці наймають радше таких людей, які можуть зрозуміти інструкції і які можуть порозумітися з своїми товаришами праці.

Підвищення (аванси) в багатьох родах праці залежать у великій мірі від спроможности добре говорити, читати і писати англійською або французькою мовами.

Добре знання одної з офіційних мов у Канаді, англійської або французької, залежно від району вашого замешкання і праці, буде необхідним для вас, щоб могли використати кожную нагоду, яка вам тільки трапиться.

В більшості місцевостей є вечірні курси англійської або французької мови. Інформації в цій справі дістанете в управителя місцевої школи, священика або в найближчому уряді Громадянства й Іміграції.

Allen L. Fairclough

Лише в XX столітті, коли наука все глибше стала проникати в секрети будови речовин, таємниця каталізу погроху з'ясовувалась.

Було встановлено кілька причин впливу каталізаторів на хід хімічних реакцій. Іноді ці речовини утворюють проміжні сполуки з учасниками реакції. Такий вид каталізу має місце, наприклад, у згаданому вище способі виробництва сірчаної кислоти. Справді, окисленням сірки на повітрі можна одержати лише її двоокис. Потрібний же нам сірчаний ангідрид утворюється з нього під впливом окису азоту. Віддавши свій кисень двоокису сірки, він знову легко сполучається з киснем повітря. Таким чином, окиси азоту після реакції лишаються незмінними, виконуючи функцію "перевалочного пункту" для кисню повітря.

Каталітична дія платини в

реакції кисню з воднем, як і в багатьох інших випадках, пояснюється здатністю цього металу розчиняти на своїй поверхні гази. Тому тут вони концентруються в значно більшій кількості, ніж у навколишньому середовищі, що, прискорює реакції між киснем і воднем.

Отже, вигідно, щоб речовини, використовувані для каталізу такого виду, були пористими, тобто мали якомога більшу поверхню. Нині в промисловості застосовують каталізатори, кожний грам яких має поверхню до 300—350 квадратних метрів.

Тепер важко навіть назвати галузь хімічного виробництва, де б вирішальну роль не відігравав каталіз. Крекінг нафти, переробки рослинних жирів, одержання азотних добрив, перетворення вугілля в рідке паливо — усі ці процеси базуються на застосуванні каталізаторів.

ЗНАЙШОВ ЧАС ПОКАЗУВАТИ ВІНАХІД

Під час побуту Мікояна у Вашингтоні, поліція ув'язнила якогось чоловіка, що за всяку ціну намагався продістатись до советської амбасди. Виявилось, що це був німець Карль Гертле, який пояснив, що хоче показати Мікоянові свій винахід.

В ув'язненого відібрано грубу шкіряну течку і ("стерезеного Бог стереже"), про всяке, поставлено її посеред просторого сусіднього поля. Там вона стояла, бережена здалека, аж поки не приїхала бригада спеціалістів у розмонтажуванні небезпечних бомб. Вони врешті відчинили течку, яка була наповнена невинними рисунками.

ІСНУЮТЬ РІКИ ТИСЯЧА РАЗІВ МОГУТНІШІ ВІД МІССІСІПІ

Під час геофізичного року, який недавно закінчився, вчені переконались, що на дні Тихого океану пливуть ріки тисяча разів могутніші від Міссісипі, довгі на 6.000 кілометрів.

Встановлено також, що людина, яка на екваторі важить 90 кілограмів, на полюсах біля 91 кілограмів.

МОЯ УЧИТЕЛЬКА ФОТОГРАФУВАННЯ

Не так давно я дістав вістку з Рідних Земель, що моя сусідка-приятелька дитячих років, загинула в голодні літа в Україні.

Я хочу присвятити їй цей короткий спомин, як свій учительці фотографування, а згодом свідомій й відданій учительці народніх шкіл.

В 1905 році я здав вступний іспит до першої класи гімназії. Мама з тої нагоди купила мені фотографічний апарат. Це було 56 років тому назад. Тоді апарати не були такі досконалі й вигідні, як тепер. Той апарат мав вигляд пуделка. В середину закладалося 6 касет, до яких треба було всувати скляні плитки. Ці касети, по відфотографуванні, окремим приладом спадали на дно апарату.

На свята прийшли до нас сусіди з донечкою, золотоволосою Вірочкою — моїх років. Я показував всім апарат, а Вірочка конче хотіла, щоб я їй зразу ж зробив знімку. Я боявся признатися, що з мене фотограф нічого, що досі не зробив ані одної порядної знімки, — але згодився. В кімнаті було темно-вато і ми вийшли надвір. Вірочка скинула плащик і я зробив знімку. Але, яке горі! Викликаючи ввечері фотографію, я ствердив повну невдачу. Ані сліду з моєї приятельки. Я не хотів зустрічатися з Вірочкою, але вона сама прибігла поспити.

Якось я викрутився. Всю вину зіпхав на "старі" плити. Вірочка повірила, побігла передягнутися у святочну суконку і поправити фризурку. Я її відфотографував знову, для певности аж два рази.

З напруженням викликав і знову була повна невдача. Вірочка почала з мене сміятися. Мені було дуже прикро, оправдувався як міг. Врешті, мав ще відвагу намовити третій раз бути жертвою моєї науки фотографування. Вірочка згодилася, але поставила умову, що вона буде присутньою при викликуванні негативу. Знову передодягування і знімка із "страхом і трепетом". По очах Вірочки було видно, що я втратив всяку повагу і довір'я. Сміялася не лиш вона, а й сусіди, а також і мати.

Ввечері ми зустрілися при маленькій червоній лямпочці. Я вложив плитку до викликаючого плинку і напружено ждав, але вона була біла і біла. Образ не появлявся і тоді то Вірочка порадила мені перевернути скляну плитку. Яка була наша радість, коли ясно виступив образ Вірочки. Я був щасливий. Вірочка від захоплення мене поцілувала. Це був перший поцілунок дівчини і перша лекція фотографування. Завдяки їй я довідався, що кожну знімку треба класти чутливою масою нагору, а не вниз, як я це робив.

Л. Б.

ПОРУЧНИК-ЗОЛОТОНОША

Підчас першої світової війни наша дивізія деякий час квартирувала в одному місті на Волині.

Молодші старшини трималися разом і жили в дружніх взаєминах. Всі були безжурні, веселі й використовували весь вільний час для особистих приємностей. Не опускали театральних вистав, ходили до кіна та відвідували знайомих, де тільки були гарні дівчата.

Але раз трапилось, що ми нікого не застали вдома, пляни наші розбилися і ми рішили поїхати на вечерю до одної ресторавції за містом.

Piшли ми четверо. Один з нас мав відразу до горівки і ми змовилися, от так для розривки, його напоїти.

Жертва наша відмовлялася, благала його не силувати, але не допомогли прохання. Ми почали сміятися з нього, а він щоб відчепитися від нас, став пити. Не випив багато, але зразу ж оп'янів і як вийшли ми на вулицю, ледве тримався на ногах. Вже було пізно, ішли ми серединою вулиці й тримали нашого приятеля попід руки.

Саме тоді з бічної вулиці виїхав жид "золотоноша". Віз він довгу дерев'яну бочку з нечистотами, які вивозив за місто — на поле.

Наш Юрко вже не панував над собою. Щось бурмотів, лаявся, а побачивши золотоношу,

вийняв шаблю і кинувся на переляканого жиди: "Стій, або заб'ю". "Золотоноша" став. Юрко зігнав жиди з воза, сів на його місце й погнав коней. Не встигли ми його здержати, та й не припускали, що він щось подібне зробить. Спочатку ми сміялися, потім вже було запізно. Ми бігли за ним, біг і жид, але Юрко вже був далеко.

Як він тримався, ми й самі не знали. Його старшинська шапка злетіла з голови. Ми її не бачили, але жид підняв.

Впрізви, ми врешті взяли візника і поїхали шукати Юрка. Знайшли в рові перевернуту бочку і нашого Юрка, який спав мертвецьким сном. Забрали його до касарні, поклали спати і думали, що на тому скінчилась наша пригода.

Та вийшло інакше. Жид пішов до сусідів, щось там радилися і скінчилось тим, що він явився в полку, оповів командантові всю пригоду і передав шапку нашого приятеля, як доказ події.

Справа опинилася у військовому суді. Бідний Юрко був zdegradований зі старшинської ранги, а ми дістали гостру нагану і мусіли покинути свій полк. Всі нас осуджували. Ми троє ці пониження пережили. Але іншої вдачі був бідний Юрко. Він не міг перенести всього, що сталося і відібрав собі життя. Так трагічно закінчилось нерозважне горілчане насильство. (ий)

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПЛАТИЛИ СВІЙ ДОВГ ЗА ЖУРНАЛ? ЧАС УЖЕ
ТАКОЖ ВИСПЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1959 РІК.

В ШАХИ ГРАЄ АВТОМАТ

Років тридцять тому я прочитав в одному журналі науково-фантастичне оповідання про інженера, який винайшов прилад, що під час гри в шахи вказував найкращі ходи. Найсильніші гросмайстери були змушені визнати себе переможеними.

Слід відзначити, що думка про шаховий автомат не раз виникала у вчених і винахідників. У другій половині XVII століття з'явилась людина, яка заявила, що винайшла такий автомат. Це був угорський механік Фаркаш Кемпелен. Його автомат являв собою велику скриню, на якій височіла постать людини в чалмі з складеними по-турецьки ногами. Перед "турком", як називали цю машину, була закріплена шахова дошка. Ганіш ніж почати гру, Кемпелен показував глядачам, що в скрині ніхто не схований. Потім він відкривав маленькі дверцята на грудях "турка", щоб усі побачили механізм, який нібито проводить його в рух. Спеціальним ключем заводилася пружина, і "турок" починав грати. Він повільно підіймав руку, брав шахову фігуру і переставляв її з одного поля на інше.

Автомат Ф. Кемпелена викликав величезний інтерес. Він виступав у Відні і Нью-Йорку і майже завжди перемагав своїх противників. Австрійська цесарева Марія Тереза, яка досить сильно грала в шахи, вже на 18 ході була змушена припинити

опір. Програв і Наполеон I. У 1796 році автомат був привезений до Петербурга. Катерина II уважно стежила за грою "турка" з придворним шахістом. І знову перемогла машина.

Лише через багато років розкрилася таємниця "турка". В середині автомата перебувала маленька на зріст, добре замаскована серед механізмів людина. Одного разу під час демонстрації автомата у Філадельфії (США) почалась пожежа. Глядачі в паніці кинулися до дверей. Але це не завадило їм побачити, що позаду "турка" відкрилися дверцята і звідти вилізла людина.

За прикладом "турка" Кемпелена було збудовано ще кілька шахових машин, які подорожували по всьому світу.

Автомат, відомий під назвою "Мефістофель", грав настільки сильно, що перемагав майстрів. Дехто думав, що ним керує чемпіон світу Вільгельм Стейніц чи якийсь інший гросмайстер. Газети друкували найцікавіші партії, виграні "Мефістофелем".

Після філадельфійської пожежі закінчилась ера шахових "автоматів", і лише в наші дні, в дні величезного розвитку науки і техніки, ми зустрілися з машиною, яка справді грає в шахи. Мова йде про електронно-обчислювальну машину, яка уважно стежить за ходами противника, аналізує всі варіанти, що виникають після цих ходів, обирає хід-відповідь.

Перші звістки про те, що електронно-обчислювальна машина грає в шахи, викликали у багатьох любителів цієї гри побоювання, що незабаром доведеться здати її в архів. Але тепер можна з певністю сказати, що це не загрожує шахам принаймні в найближчі десятиріччя.

Справа в тому, що досі не існує математичної формули гри в шахи. Тимчасом електронна машина може успішно розв'язувати логічні задачі лише тоді, коли їх вдасться розчленувати

на елементарні логічні теореми. Машина здатна грати в шахи, оскільки ця гра і окремі її позиції являють собою логічну задачу, але вона не може впоратися з таким складним завданням, щоб розраховувати на багато ходів вперед варіанти, які виникають у тій чи іншій позиції.

Отже, любителі шахів можуть не хвилюватися і продовжувати приділяти години свого дозвілля цій чудовій грі.

А. Х.

ФІНІШУЄ СОКІЛ-САПСАН...

Старт дано!.. Дано одночасно в повітрі, на землі і під водою. Хто прийде першим до фінішу? У кого виявляться найдужчі крила, ноги чи хвіст?

Найпрудкішого слід, мабуть, шукати в блакитній безодні.

Яких же літунів виставило на змагання царство крилатих?

Велика нічниця (летюча миша) розвиває швидкість 15 кілометрів на годину, сіра чапля — 25, сорока — 28, горобець — 35, ворон 39, крижень — 70, ївський голуб — 82, сокіл-чеглик — 150, голкохвостий стриж — 170, сокіл-сапсан — 360.

Сокіл-сапсан — ось хто здобув право називатися найшвидшим крилатим. Переслідуючи здобич, він розвиває в момент кидка швидкість до 100 метрів на секунду!

А чи вдасться похвалитися спритними бігунами сухопутним тваринам? Звичайно, черепаха навряд чи зможе розраховувати на перше місце. Але інші...

Лисиця біжить з швидкістю 35 кілометрів на годину, слон — 39, заєць — 56, хорт і кінь — 64, сайга та кенгур — 72, джейран — 80, гепард 112.

Великий хижак з родини котячих — гепард — зрідка зустрічається в глинястих передгір'ях Туркменії. В Індії цих тварин приручають і полюють з ними на антилоп.

Подивімось тепер, яким плавцям довірено захищати честь підводного світу.

Звичайний річковий окунь розвиває швидкість 7,2 кілометра на годину, щука — 10,8, тунець — 20, дельфін — 36, кит-сейвал — 44, летюча риба (в повітрі) — 72, меч-риба — 90.

Отже, три середовища — три рекордсмени: сокіл-сапсан, гепард, меч-риба. Звання чемпіона тваринного світу з швидкості здобуває сокіл-сапсан!

ЗАПОВІДНИКИ В УКРАЇНІ

Одною з форм охорони природи є організація заповідників і заказників. Характер заповідного режиму в заповідниках і заказниках може іноді навіть збігатися, але основна різниця між цими двома формами заповідності полягає в тому, що заповідники є постійними закладами, а заказники — тимчасовими (на ряд років).

Роля заповідників велика і різноманітна. Це не тільки своєрідні музеї в природі, це не тільки наукові лабораторії, створені самою природою, без яких не можна обійтися як тепер, так і в майбутньому вченим дослідникам природи. Це — водозбірні площі для гірських і передгірських районів, резервати для збереження, підтримування і збільшення поголів'я корисних тварин, маточного та насінного фонду корисних рослин, місця, де можна вести досліді з природної і штучної гібридації рослин і тварин, місця, де мусять бути збережені найцінніші пам'ятки природи для наших нащадків.

Не можна не підкреслити тієї обставини, що в межах України площа незайманих степових ділянок є такою малою, що якби розорали її, то це не принесло б ніякої користі для народного господарства, крім непоправимої шкоди для науки і культури.

Тепер більшість заповідників України перейшла у відання Академії наук. Головними з цих заповідників є такі:

1. Чорноморський заповідник, що знаходиться на півдні Херсонської області (Голопристанський район) і частково Миколаївської (Очаківський район). Площа цього заповідника становить 9695 га. Головне призначення його — зберегти перелітних водоплавних птахів під час зимівлі їх на території заповідника, а також забезпечувати гніздування багатьох корисних птахів, зокрема лебедів, гусей, качок, чорноголових мартинів, білих чапель тощо. Крім того, в заповіднику є ділянки цілинного степу і степових чагарників, що є джерелом насіння диких рослин, потрібних для господарства.

2. Заповідник Асканія-Нова, що розташований в Херсонській області. Заповідна незаймана територія в 500 га і перелогова цілина в кілька тисяч гектарів підпорядковані Зональному інституту тваринництва Міністерства сільського господарства. Крім цілинного степу, цей заповідник славиться своїм зоопарком. Асканію-Нову відвідують тисячі туристів.

3. Хомутовський степ в Сталінській області площею 1112 га підпорядкований Інституті ботаніки АН. Цей заповідник є одним з важливих уцілілих куточків степової природи східної України.

4. Заповідник Кам'яні Могили біля ст. Розівка Сталінської області, площею 370 га. Підпорядкований Інституті ботаніки

АН як філіял Хомутовського заповідника. Кам'яні Могили є також заповідником степової рослинності і пам'яток неживої природи — мініатюрних гранітних гір серед степової рівнини.

5. Стрілецький байбаковий заповідник у Луганській області. Площа цілинного степу становить 525 га. Заповідник підпорядкований Академії наук і є єдиним місцем на Україні, де збереглися цінні і рідкісні мисливсько-промислові звірі — байбаки. Байбаки є також пам'яткою степової природи України.

6. Михайлівська цілина в Сумській області площею 202 га підпорядкована Інституті ботаніки АН. Цей заповідник являє собою незайману ділянку цілинного степу середньої смуги України.

7. Кримський заповідник площею 30200 га, розташований в гірських районах Кримської області. Цей заповідник підпорядкований Міністерству сільського господарства СРСР і в останній час перетворений в заповідно-мисливське господарство, в якому залишається заповідний режим. Кримський заповідник відіграє не тільки роль резервату деревних порід гірського Криму і цінної дичини (олени, козулі, муфлони та ін.), але водночас є надзвичайно важливим для Кримської області водоохоронним районом. З лісів заповідника беруть початок річки Криму.

8. Азово-Сивашський заповідник площею 28 250 га, розташований на півдні Запорізької області. Цей заповідник перетворений в заповідно-мисливське господарство, яке підпорядкова-

не Міністерству сільського господарства СРСР з збереженням заповідного режиму. Значення цього заповідника полягає в збереженні цінної наземної і водоплавної дичини та ділянок цілинного степу.

Своєрідними заповідниками є також парки: Софіївка в Умані, Олександрія в Білій Церкві, Тростянецький парк в Іваничківському районі Чернігівської області, а також ботанічні сади: Нікітський в Криму, Ботанічні сади університетів в Києві, Одесі, Львові.

В 1940 р. в с. Верхнє Печеніжинського району Станіславської області, був організований тисовий заповідник. В цьому заповіднику нараховувалось до 12 тисяч дерев тису. Під час війни заповідник зазнав шкоди. В зв'язку з передбачуваною організацією Карпатського заповідника тисовий заповідник с. Верхнє треба включати до його складу.

Досі неопладнаною справою є створення Карпатського заповідника, проведення підготовчих робіт для створення Поліського заповідника, відтворення заповідного режиму в колишньому Канівському заповіднику, в колишньому заповіднику Гористе біля Києва та інших лісових і лісостепових ділянках, які були в минулому заповідниками; переведення на заповідний режим ряду невеликих степових ділянок, що збереглися (крім існуючих степових заповідників); утворення заповідної ділянки в дельті Дюнаю, переведення на заповідний режим Карадазької Біологічної станції та Кременського вихохулевого заказника в Луганській області.

Щодо заказників, то їх існує в Україні кілька десятків. Крім згаданого вже вихоулевого заказника, існують боброві заказники (Ушомирський в Житомирській області і Білозірський в Переяслав - Хмельницькому районі Полтавської області), загально-мисливські заказники (Сухоліський в Узинському районі і Заліський в Броварському районі на Київщині, Майданський в Карпатах, Білаївський на

Дністрі, Кримський на Дніпрі) та інші.

Крім того, існує ряд приписаних мисливських господарств (Яготинське, Мануїльське та ін.), розплідник фазанів в Криму і ряд інших господарств, де здійснюються заходи по відтворенню і правильній експлуатації мисливської фауни.

Треба однак відмітити, що кількість заказників ще недостатня, а розміщення їх по території України нерівномірне.

І. Підопліччо

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО...

...штукатурка відома з давніх часів. Ще в X — XI століттях у Києві та Новгороді, а потім у Володимирі кам'яні будови всередині штукатурилися.

*

...слово "інженер" уперше з'явилося у Франції і Англії в середині XII століття. Інженерами називали тоді висококваліфікованих будівельників військових споруд.

У 1497 році в указі герцога Мілянського Людовика Моро з'являється інше тлумачення цього слова — "майстер-будівельник, землемір, майстер гідротехнічних споруд".

*

...90 процентів населення земної кулі ще й досі користуються водою з колодязів, струмків і джерел. Як бачимо, водопровід не витіснив їх з ужитку.

*

...Земля рухається навколо Сонця у 35 разів швидше, ніж куля, щойно вистрілена з рушниці, і в 1000 разів швидше за найшвидший поїзд. Але разом з тим, якщо слимак пересувається на довжину свого тіла приблизно за хвилину, то наша планета перемищується на довжину свого діаметра лише за 7 хвилин.

*

...з двох стихій — повітря і води — підкорення першої почалося на багато віків пізніше, однак літуні за останні півстоліття добилися значно більшого, ніж моряки за тисячу років. Це пояснюється самою природою стихій. Рухаючись в воді, тіло в кожному її літрі зустрічає майже в 1250 разів більше молекул, ніж при русі в повітрі. Тому опір, що його доводиться долати корабельному двигунові, в сотні разів більший за переборюваний мотором літака.

ПОЧАВСЯ „МАЗЕПИНСЬКИЙ РІК“

В 1959 році українці у вільному світі відзначають 250-річчя з дня смерті гетьмана Івана Мазепи.

Українські філателісти найвчасніше включилися в мазепинські святкування і вже 2 січня ц. р. філателістичний відділ Українського Музею в Клівленді, ЗДА, розіслав філателістам 500 рисункових коверт з портретом гетьмана кисти О. Куряласа. На ковертах, що були вислані з місцевости Мазепа, Міни. ЗДА (дивись "Ми і Світ", жовтень 1956, "Сто років на службі Мазепі") побіч портрету гетьмана і пропагандивного напису в англійській мові, наклеювано марку з погруддям сот. Д. Вітовського, зі серії "Листопадовий Чин" і її перестемльовано печаткою: "1959 — Мазепинський Рік" (по-англійськи). 250 років Мазепинства (по-українськи)."

Треба згадати, що для пропаганди Мазепинського року Українська Кредитова Спілка "Самопоміч" в Клівленді, яка допомогла Музеєві видати мазепинську коверту, розіслала в ній своїм членам (300) річний звіт і повідомлення про її річні збори.

Щоб пластова молодь включилася в мазепинські святкування, Головна Пластова Булава теж проголосила 1959 рік "Мазепинським роком". З цієї нагоди Пластове Філателістичне Бюро виготовило за проєктом п.к.и сен-ки Ліди Палій "Мазепинську" печатку-віньєтку. Як

це бачимо на ілюстрації, в центрі печатки є "водяний знак" (філігрань), що його знайдено на папері, вироблюваному в папірнях гет. І. Мазепи. Він зображує герб гетьмана, а по боках постаті св. Бориса і Гліба (князів Романа і Давида) і напис в сучасній українській мові: "Іван Мазепа — гетьман". Цілий "водяний знак" є обведений перстеном-написом "Мазепинський рік — 1959 — Український Пласт".

Обіжник, який доручає цю віньєтку печатати на ковертах і листівках (в лівім долішнім розі), на грамотах пл. відзначень, посвідках відбух пл. проб, бюлетенях та на всіх письмах, видаваних пластовими проводами на всіх щаблях пластової організаційної схеми, вияснює, що тому вибрано "водяний знак" Мазепиної папірні, щоб вказати молоді, що І. Мазепа був державним мужем великого масштабу. Йому була однаково близька справа оборони границь краю і прав підданих йому громадян. Розвій паперо-

вої, а в дальшу чергу друкарської промисловості, не тільки пособляв зростові добробуту серед громадян України, але теж поширював культуру в Україні..

Пластовий провід доручає печатати цю віньєтку не тільки на ковертах для урядових письм. Він заохочує користуватись нею теж у приватній кореспонденції, щоб таким чином розпропагувати Мазепинський рік серед найшрших кіл української молоді і старшого громадянства.

Треба сподіватися, що наші філателісти скористають з цих запрошень Пласту і в своїм листуванню також будуть користуватись ковертами з пластовою мазепинською віньєткою.

С. Гела

ЧИ ЦЕ "УКРАЇНІЗАЦІЯ" ПОШТИ В УКРАЇНІ?

В грудні м. р. почали приходити з України посилки, перепечатані зміненими поштовими

касівниками. На нових касівниках, як і на давніх, на першому місці, в горішній частині печатки над гербом (серп і молот вписані в п'ятираменну зізду) є напис "СССР". По лівому боці від глядача (отже на першому місці) є назва місцевості в російській мові, по правому боці (т. є на другому місці) назва по-українськи, а на самому споді (теж на другому місці, порівнюючи з написом "СССР" нагорі) напис "Укр. ССР".

Як відомо, на попередніх печатках всі написи були тільки в російській мові. Звичайно, до цієї зміни не можна прив'язувати ваги, але для історії варто прослідити: а) коли зайшла така зміна, б) чи цю зміну презедено на всій території України і в) чи є один чи більше зразків поштових касівників.

Повний матеріал може дати цікаву розвідку на цю тему.

С. Гела

МОНЕТИ КІЇВСЬКОЇ РУСИ

Монета в Київській Русі появилася в XI столітті. Вперше згадується вона в найстародавнішому судовому збірнику — "Руська правда". Ця монета була в обігу на території Києва, а згодом і на прилеглих до нього землях — Волині, Полтавщині і Чернігівщині. Це і визначило назву монети — "київська".

Спочатку вона мала вигляд обруча. Носили її на шні (на "загрівкү"), звідки, як вважається, і походить назва її "гривна". Пізніше гривна стала довгастою срібною паличкою.

У XIII сторіччі від гривни почали відрубувати окремі шматочки. Звідси згодом і виникло слово "гривеник".

У відділі "Київська Русь" Київського історичного музею експонуються три зразки гривен: "новгородська", яка являє собою рівний брусок, "чернігівська", — такої ж форми, але приплюснута і "київська" — ромбовидна. Вага гривни становить у середньому 156 грамів. Свого часу за київську гривну можна було купити двоє-трьоє коней.

Перші справжні монети були відкарбовані за часів Володимира Мономаха. На них зображений Володимир на троні. Ці золоті і срібні монети являють собою велику рідкість.

ІЗ СТАРОГО ЗАПИСНИКА

**Жінки й любов у словах
великих людей**

З усіх пристрастей найкраще лицьох жінці любов — сказав свого часу французький письменник і філософ Рошефонколь. Його пізніший наслідник Лессінг виводить, що природа, створюючи жінку, хотіла зробити з неї архитект, однак помилилася в доборі глини, бо взяла надто ніжну.

Жінки різно розуміють любов. Одні люблять, інші бажають бути любленими. Перші приносять нам щастя навіть в нещасті, а щастя других є часто нашим найбільшим нещастям. — Таким є погляд досвідчених в цих справах людей.

Любов — це заставний лист, який час-до-часу приносить платний купон, а всілякі прелекції і гадки про любов є подібними до вексельського кантора, де показують заставні листи, але тільки через віконце. Чи цей, якому докучає брак готівки, відходить спокійний від такого віконця? — питався колись Болеслав Прус.

Коли це правда, що жіночі серця є подібними до еспанських домів, які мають багато дверей, а мало вікон — то краще було б, якби ці серця мали тільки одне віконце, але так відкрите, щоб через нього можна було завжди щось гарне побачити, або вчитати, — радив колись жінкам Шіллер.

**Кілька тіней із світлих домів
пануючих минулого століття.**

З-поміж різного роду декораций, на яких тлі пересувалися часто невідомі тіні, готовилися змови й відбувалися окуптані таємницями загадкові події в пануючих домах минулого століття, остануться замітнішими в історії такі три: Штернберзьке озеро в Баварії, вілла "Сан Ремо" в Італії і замок Маєрлінга коло Відня.

В згаданім озері втопився Людвиг Баварський, який, розкошуючись життям так затроїв свої нерви, що загнали його у воду, з якої вже не вернувся.

У віллі "Сан Ремо" в Італії помер Фридрих Пруський, який, вганяючи безупину за справами династії, простудився так сильно, що найславніші лікарі не нашли для нього рятунку.

В замку Маєрлінга коло Відня згинув Рудольф Габсбурзький, якого застрілено зі заздрости й п'мсти в розгарі кавалерської забави.

Перший згинув від води, другий від повітря, а третій від вогню.

Перший був мізантропом, другий ідеалістом, а третій скептиком.

Перший любив музику, другий мистецтво, а третій науку.

Людвиг втікав від людей, Фридрих терпів від людей (в родині), а Рудольф згинув від людей.

В першому верховодила фантазія, в другому синтеза, а в третьому аналіза.

Перший ненавидів жінок, другий любив їх, а третій бавився ними.

Для першого жінка була страхотом, для другого добрим ангелом, а для третього — жінкою.

Про смерть Людовика світ читав зі співчуттям, про Фридриха з жалем, а про смерть Рудольфа з цікавістю і недовірям.

подала **Леонтина Солтківич**,
з Едмонтону

Від Редакції: Пані Л. Солтківич є нашою найстаршою віком співробітницею. Враз з своїми дописами вона надіслала нам листа такого змісту:

Едмонтон, в листопаді 1958.
Високоповажаний Пане
Редакторе.

Прибувши — на 87-му році життя — з Польщі до Канади застала я в хаті моїх дітей кілька річників "Ми і світ", який вони постійно купують, і в якому Ви поміщуєте гарні — не всім відомі речі з давнього і сучасного.

Тому смію і я переслати Вам з давніх моїх спогадів і записок кілька гадок великих людей і буду рада, як ще зможу побачити їх у котромусь з наступних чисел Вашого цінного "Ми і світ".

Остаюсь з пошаною і бажаннями
дальших, гарних успіхів

Леонтина Солтківич

МІСТЕРІЇ СМАКУ І ЗАПАХУ

Запах і смак — це наші змисли другорядного значення, вони тільки в малій мірі дають нам змогу знайомитись із довколишнім світом. Тому то вчені досить мало займаються "носом і язиком". А шкода, бо світ запаху і смаку є незвичайно інтересний. Чи ви знаєте, наприклад, що для бджоли сахарина не є зовсім солодкою, а устриця є особливо вразлива на гіркість?

Почнім, отже, наперед із смаку. Анатомічні сприймачі смаку, ці невеличкі горбочки, які обсіли у формі V задню частину язика, вперше описав італійський лікар Марчелльо Мальпігі в 1640 році. Згодом просліджено, що вразливими на смак є також горішні частини глотки та інші частини горла. Властивий центр смаку знаходиться

в мозку і подразнений нерв пересилає до нього своє подразнення зі швидкістю 60 сантиметрів на секунду. Спеціалісти розрізняють чотири смаки: солодкий, солоний, гіркий і кислий.

Просліджено, що мало хто з людей може пізнати розпущений у воді цукор, якщо він становить менше як пів відсотка.

Почуття смаку є також у звірят. Така примітивна істота як морська звізда відрізняє всі ті смаки, що й людина. Устриця не реагує на цукор, а мотиль-монарх реагує на цукор 1200 разів більше, як людина.

Людину, мотилу і собаку приманює алкоголь. Всі вони троє не люблять напю гіркого, напр., хініну, і люблять цукор. Кажуть, що сіль в однаковій мірі відчують людина і щур.

Більш витончений, як смак, є нюх і він по справжньому царює тільки у звіринному світі, головню серед комах та ссавців. В людини цей змисл зовсім притупився, хоч дехто має інколи нюх дуже розвинений. Чеський фізіолог Кальмус розказує випадок, коли один сліпий, працюючи в пральні, розрізняв по запаху своїх клієнтів.

Майже всі фізіологи згоджуються, що собака має краще від людини розвинений змисл нюху.

З поліційними собаками роблено різні експерименти. Йшли, напр., гуртом люди, один з них кидав на стежці шапку й опісля всі розбігалися у різні боки. Після цього випускано собаку, вона знаходила шапку і майже завжди віднаходила зараз її власника. Але стверджено, що навіть найкраще тресована собака не потрапить розрізнити слідів двох близнят. Якщо вони йдуть разом, одне з них кине рукавичку й опісля вони розійдуться, то дуже часто собака візьме одного за другого. Різ-

ниця запаху поміж їх тілами є надто малою.

У собаки один запах не вбиває другого запаху. Коли, напр., кине хтось хустку, опісля її підійме хтось інший і знову кине, то собака все одно знайде її справжнього власника.

Собака має також дар запам'ятовувати запах.

Дехто каже, що між двома й пів мільярдами людей, які заселяють землю, немає двох ідентично таких самих запахів тіла. Але це гіпотеза, яку годі доказати.

Деякі запахи, як, напр., йодформ, людина може відрізнити навіть у мікроскопійній кількості.

Вчені не потрапили ще досі скласифікувати запахів. Не знайдено ще також хімічного wyjaснення, яке було б дійсним для запахів. Наприклад, запах гіркого мігдалю може бути спричинений субстанціями з дуже різними хімічними структурами. Тому то й парфумерія ще довго залишиться більш мистецтвом, як наукою. **П. С.**

ПОКИНУТІ СОБАКИ ПРОЖИЛИ РІК НА ПОЛЮСІ

Тому 11 місяців японська експедиція, покидаючи Антарктику й повертаючись додому, залишила поблизу полюса в Антарктиці 15 собак, яких не могла з собою взяти. Тоді це викликало було велике негодування поміж товариствами опіки над звірятами та в багатьох японських часописах.

Яке ж було здивування японських вчених, коли, прибувши в цьому році на давнє місце, вони знайшли дуже вихуділих, але живих, дві собаки. Натомість не було ніякого сліду з 13 інших. Не відомо, як ці собаки звільнились з упряжі, в якій їх залишено та найважливіше, як вони пережили 11 місяців на льодовій пустині. Єдина можливість, що ці дві собаки, більш витривалі, з'їдали по черзі інших собак. Врешті могли ще знайти дещо з покинутих харчів. Все таки годі зрозуміти, як це вони вміли раціоналізувати собі поживу так, щоб стачило її на такий довгий час.

100.000 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛО В 23 СЕКУНДАХ

В епоху атомових бомб і перспективи ненадійної смерті мільйонів людей, майже непомітно проминули 28 грудня 1958 року 50 роковини жакливого стихійного нещастя — землетрусу, що зруйнував місто Мессіну в Італії.

Весь народ спав ще глибоким сном, коли то о год. 5.30 над ранком жакливий землетрус гойднув містом. Він тривав тільки 23 секунди, але після цього Мессіна лягла в руїнах. Земна шкаралупа підносилася й опадала, наче морська хвиля. — В кілька хвилин згодом над містом зависла важка хмара пороху. Ще хвилину і знялася буря з громовицею та впала на нещасну землю чорною, як атрамент зливою.

Впродовж віків Мессіна і Редждіо часто були навіщувані невеличкими землетрусами й ерупціями лави. Найважчий з них був в 1674 році. Але й він забувся. Мессіна відбудувалася і під кінець XVIII сторіччя була квітучим містом з 100.000 мешканців. Однак 5 лютого 1783 року землетрус повторився з такою силою, що в самій Мессіні згинуло 12.000 людей, а в усій Калябрії аж 30.000. На всіх 375 сіл провінції — 130 зникло з лиця землі. Гете описав цю катастрофу у своїй "Подорожі по Італії".

Та життя сильніше за всі катастрофи. Відважні мешканці, які залишилися при житті, від-

будували місто і на початку нашого сторіччя воно нараховувало вже знову 130.000 населення.

Не швидко продісталися в світ докладні відомості про розмір катастрофи, бо всі телефонічні лінії, які зв'язували Мессіну з світом, були позривані. Також залізнична сполука була перервана. Щойно по двох днях прибули до Неаполю перші втікачі, які розказали про горе. Проте, як то по першій стрясенні повибігали в паніці на вулиці всі, хто ще залишився живим. Як ридали матері і скингліли поранені, як після всього знялася ще жакливіша пожежа.

Першими поспішили з допомогою всі чужинні кораблі, які находились поблизу в пристанях чи на морі. Опісля вислано військові рятункові відділи. Вони застали місто мертве, тільки божевільні снувалися по вулицях, — без їжі і пиття. Чимало людей і майна, що оціліло від землетрусу, змило море, яке високими хвилями піднялося і залило береги. По калябрійському боці ситуація була не менше трагічна: Пальмі і Редждіо перестали існувати, — осталися тільки руїни і згарища.

По катастрофі найпекучішими були дві проблеми: перша, це те, що тисячі непохоронених трупів загрожували вибухом пошесті, а друга — що, з-поміж звільнених стихією в'язнів та іншої голої пошесті, які обдирали

трупів та розкрадали ще оціліле добро. Щоб поборювати це, військо дістало наказ на місці вбивати кожного, кого приловчиться на рабунку.

Землетрус в Мессіні був тільки одним звеном у довгім лан-

цюгу стихійних нещасть, таких як вибух вулкану Кракатао в 1883 році (30.000 вбитих) й усунення гори Пеле на Мартініці (1902 р. — впродовж 10 хвилин було вбитих 30.000 мешканців м.ста Сен-П'єр).

КРУГОЛЬНИЙ СПОРТ НА ЕМІГРАЦІЇ

З нагоди 2 всесвітнього Кругольного турніру, що відбувся в Чикагському Колісею в дні з 4 до 12 грудня 1958 р. — барто б згадати дещо про історію кругольного спорту, з особливим підкресленням його грандіозного розвитку в ЗДА.

Гра в круглі сягає, мабуть, камінної доби — а вже такі реальні сліди її популярності знаходимо в XIII ст. в країнах Західної та Середньої Європи (Німеччина, Голландія, Швейцарія). Спочатку круглі гралося на відкритому полі, а згодом вони стали типовим спортом закритих приміщень.

До Америки привезли цю гру, в обидвох її видах (з "королем" та без "короля"), перші поселенці голландського походження. В половині XIX ст. американці були змушені замінити первісню 9-членну квадратну уставку — трикутною системою з 10 круглями, щоб цією дорогою уминити закон, який заборонив цю гру на терені всіхстейтів з огляду на сильно поширене газардчування.

Справжній початок розквіту американського кругольного спорту датується днем 9 вересня 1895 р., коли то вперше організовано його в один союз — тзв. Америкен Бовлінг Конгрес. Ця інституція гуртує сьогодні понад 20 мільйонів круглярів, що

п. Петро Грицай, один з піонерів кругольного спорту серед нової еміграції, — теперішній президент Української Кругольної Ліги в Чикаго

змагаються за індивідуальне й дружинове мистецтво в поодиноких лігах, особливо осінніми та зимовими місяцями.

В останніх роках кругольний спорт, що рахується в ЗДА найпопулярнішою лілянкою розваги, сильно поширився теж серед українців, найшовши немало прихильників в рядах нової еміграції. Майже всі більші осередки в ЗДА можуть похвалитися сьогодні українськими кругольними лігами, з яких покищо найбільше активності проявляють кругольні з'єднання Нью Йорку, Джерсей Сіті та Чикаго.

Роман Дубляниця

УВАГА СПОРТОВІ ТОВАРИСТВА!

ЧЕРЕЗ "МИ І СВІТ"

можете набуті

Спортові трофеї

достосовані до всіх родів спорту
(чаші, фігурки, таблиці тощо)

СПОРТОВЦІ можуть купити собі дуже мистецькі скульптури з їх улюбленої ділянки спорту, які будуть прикрашувати їхню хату. На трофеях виконуємо бажані написи в українській та інших мовах.

Ціни трофеїв вже від \$10 аж до \$200 і більше (золоті чаші і різьби).

ОКРУШИНИ З СПОРТУ**ДОСТАТНЯ ВИСОТА**

В Англії, в графстві Глеморген, є жіночий спортивний табір. Недавно керівник цього табору Сузанна Вільямс розпорядилася обнести табір огорожею з колючого дроту висотою в 2,01 метра. Своє рішення Вільямс мотивує тим, що англійський національний рекорд в стрибках у висоту для чоловіків становить 1,98 метра.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ СПОРТ

Директор одної з середніх шкіл невеличкого міста Сан Мігель (Бразилія) одержав розпорядження від вищих інстанцій всіляко розвивати у ввіреному йому учбовому закладі футбол, як засіб всебічного фізичного

розвитку школярів. Не минуло й трьох тижнів, як директор наказав "припинити всі дальші заняття цим небезпечним спортом". Виявилось, що за короткий час учні встигли розбити... 45 шибок. Рахунок за шкоду, що її зазнала школа, директор надіслав начальству, яке дало розпорядження про культивування футболу.

ЗВУЧАЦІ М'ЯЧІ

Такі м'ячі були нещодавно сконструйовані в Швеції для гуртожитку сліпих. Завдяки особливому пристрою ці м'ячі, як штучні супутники Землі, безперервно подають звукові сигнали, що дозволяє сліпим грати на слух у футбол і волейбол. Новий винахід був захоплено сприйнятий сліпими.

РІДКІСНИЙ ЕЛЕМЕНТ — СЕЛЕН

Ще зовсім недавно передача видимих зображень на відстань, створення штучних супутників, які подібно до Місяця оберталися б навколо Землі, або збудування запам'ятовуючих машин могло бути лише темою фантастичної повісті. А в наш час і лічильні машини, і штучні супутники Землі, і телебачення є реальністю, створеною генієм людини. Всі ці важливі винаходи не обійшлися без використання досягнень хемії і насамперед властивостей рідкісних елементів, які дедалі ширше застосовуються у техніці. Серед них визначне місце займає і селен.

Селен — один з найменш поширених на нашій планеті елементів. Його запас у земній корі становить лише стотисячну частку процента. В зв'язку з цим, а також через порівняно повільне проникнення селену в практику його прийнято називати рідкісним елементом. Селен має багаєо спільних властивостей з сіркою; в земній корі він постійно виступає як супутник сірки в піритах, колчеданах та інших сульфідних рудах. Інколи він зустрічається в самородному вигляді, але дуже рідко.

Селен був відкритий у 1817 році. Знаменитий шведський хемік і мінералог Й. Я. Берцеліус, інспектуючи сірчано-кислотний завод, зацікавився одним дуже небажаним для виробництва

явищем. На дні свинцевих камер, де сірковий газ перетворювався в сірчану кислоту, осідав червоний порошок. Він з'являвся щоразу, коли для добування сірчаної кислоти як сировину використовували мідний колчедан з фалунських родовищ. При нагріванні паяльним полум'ям червоний порошок виділяв запах гнилої редьки.

Досконале вивчення червоного порошку привело вченого до висновку, що це нове елементарне тіло. Крім сірки, воно нагадувало також елемент теллур, який був названий так на честь Землі ("теллюс" — Земля). Зважаючи на подібність нового елемента до телюру, Берцеліус назвав його селеном (по-грецькому Місяць).

Хоч селен відкритий досить давно, проте понад сто років він майже не знаходив практичного застосування. В 1902 р. в усьому світі його одержали — і то для лабораторних потреб — близько 30 кілограмів. Вперше селен почали використовувати в скловарінні.

Якщо під час варіння скла з чистих компонентів у шихту додають селен, то одержують гарне рубінове забарвлення. З цього можна скористатись не тільки для виготовлення імітації коштовного каменя, але й у виробництві червоного скла, з якого виготовляють сигнальні лінзи світлофорів на залізницях, на морських маяках тощо.

Для одержання червоного скла вводять суміш селену з сульфідом кадмію. Введення селену в скляну масу на звичайному піску дає безбарвне скло, бо червоний колір селенового скла є доповнюючим* до зеленого. Зелений колір, як правило, має скло, виготовлене на жовтавому піску, що містить деяку домішку оксиду заліза. Для знебарвлення його доводиться вводити не більш як 2—5 грамів селену на 100 кілограмів скляної маси. Поряд з оксидами кобальту селен є складовою частиною чорного скла.

Селен входить також до складу кольорової глазури, якою покривають вироби з фарфору та глини. Його широко застосовують і у виробництві фарб. На основі селеніду кадмію виготовляють досить цінні барвники оранжевого і каштанового кольорів. Ці барвники дуже стійкі до тепла, сонячного світла і хемічного впливу. Крім кадмійово-селенових фарб, широко використовують також селенові барвники, що мають у своєму складі хром, цинк. Ці останні фарби є антикорозійними.

Як тільки визначилось виробниче застосування селену, його видобуток почав швидко зростати.

Особливо зріс світовий видобуток цього елемента в 30-х роках і пізніше, коли відкрились ще важливіші галузі його застосування, ніж скляна промисловість. У 1928 році селену було одержано 133 тонни, в 1951 році

— 500 тонн, а в 1958 році — понад 1000 тонн.

Основними джерелами одержання селену є відходи сірчано-кислотного виробництва і шлами мідно-електролітичних заводів. Під час одержання сірчаної кислоти пірит, або сірковий колчедан, в якому міститься невеличка домішка селену, спалюють у спеціальних печах. Як і сірка, селен згоряє до селенітного ангідриду. Сірковий газ перед перетворенням його в кислоту очищають на спеціальних електрофільтрах — катрелях. Тут пил, примішаний до газу, осідає на великих металевих пластинах, які знаходяться під струмом високої напруги.

На шляху до пиловловлювачів, а також у пиловій камері сірковий газ встигає значною мірою відтягнути кисень від селенітного ангідриду, тобто відновити його до вільного селену. Частина селену осідає з оксидом заліза та іншими твердими домішками у пиловій камері. Решта збирається у вигляді мулу при промиванні сіркового газу (в спеціальних баштах) сірчаною кислотою, а також у свинцевих камерах (при камерному виробництві сірчаної кислоти).

Селен одержують також при очистці металевої міді шляхом електролізу. В процесі електролізу селен разом з сріблом і золотом, які знаходяться в неочищеній міді як домішки, осідають на дно ванни, внаслідок чого утворюються так звані анодні шлами. З таких відходів виробництва після їх хемічної переробки одержують технічний селен з чистотою до 97 процентів.

Для виготовлення фотоелементів селен повинен мати дуже високу чистоту. Тому технічний селен рафінують, застосовуючи

* Відомі кілька пар кольорів, які при змішуванні дають обезбарвлення, як от: синій і жовтий, червоний і зелений тощо. Ці кольори прийнято називати доповнюючими.

для цього різні способи. Тепер навчилися одержувати селен з чистотою 99,999.999 процента.

Залежно від умов селен має властивість міняти склад і будову своїх молекул — одна з головних причин утворення великої кількості алотропічних* видозмін селену. Він буває аморфний, розчинний, склоподібний, сірий, червоний, кристалічний. Аморфний, склоподібний, розчинний селен — це по суті одна і та ж його видозміна, яку здебільшого називають "рідким" селеном, оскільки для цих форм не характеристична якась певна точка плавлення. В цьому стані селен при 50 — 60 градусів починає м'якшати, при 100 градусах — текти, а при 220 градусах переходить в рідкий стан. Після переплавлення селен дуже довго лишається у пластичному стані і має металічний блиск.

Селен сам по собі не отруйний, але селеноводень і його солі лужних металів, а також солі селенатної кислоти дуже отруйні. Якщо навіть незначна кількість селену потрапляє в організм, тіло людини деякий час виділяє дуже неприємний запах. Отруйна дія деяких сполук селену на організм людини і тварини пов'язана з тим, що він, будучи подібним до сірки, замінює її при біосинтезі білків. Це веде до порушення основних біологічних функцій організму. Незначні кількості селенових

сполук в організмі викликають головний біль, втрату чуття запаху, затяжний нежить. У тварин, отруєних селеном, іноді можна спостерігати випадання шерсті, розм'якшення копит тощо.

Найцікавішою властивістю селену є його здатність змінювати свою електропровідність залежно від освітлення: чим яскравіше світло падає на селен, тим вища його електропровідність. Якщо до полюсів батарейки віт звичайного кишенькового ліхтарика з'єднати металевими дротинами з гальванометром, то стрілки приладу відхиляться. Це підтверджує, що електричне коло замкнене і по ньому йде струм. Замість гальванометра в коло можна увімкнути маленьку електричну лампочку. Під час замикання кола лампочка засвічується, а при розмиканні — гасне.

А тепер візьмо таке ж електричне коло, але проведемо з'єднання через селенову паличку (тобто, коли ця паличка своїми кінцями сполучена з двома частинами дроту, які йдуть від батарейки і гальванометра або лампочки). В темряві такий прилад поводитись як розімкнуте електричне коло. Коли ж освітити селенову паличку хоча б слабким променем світла, коло вмиє замикається, і стрілка гальванометра показує проходження струму. В такому разі лампочка світитиметься. Наведений приклад показує дію найпростішого фотоелемента.

Через те, що електропровідність селену при освітленні збільшується приблизно в тисячу разів порівняно з електропровідністю в темряві, його широко

*Алотропія — існування кількох простих речовин (алотропічних форм), побудованих з атомів одного елемента.

ко застосовують у виробництві фотоелементів. Важливо, що селен чутливий до всіх світлових променів. Залізна пластинка, покрита шаром селену, пропускає струм лише в одному напрямі. Це дало підставу виготовляти з нього електричні випрямлячі, які майже повністю витиснули мідні. Селенові випрямлячі мають багато переваг над мідними; вони можуть постійно нести високе перевантаження без зниження коефіцієнта корисної дії.

Коли ж селеновий шар на залізній пластинці освітити, то залізо-селенова пластинка сама стає джерелом струму, сила якого залежить від інтенсивності світла, що падає на неї. На цьому явищі засновані вентильні фотоелементи. З допомогою селенових фотоелементів можна виконувати такі дії, які зовсім недавно сприймалися як щось надприродне. Так, наприклад, без найменшого дотику рук при появі постаті людини відчиняються двері ресторану. У цьому немає ніякого чуда, бо це лише злагоджена дія автоматичного механізму, в основі якого лежать світлоелектричні властивості селену.

Так можна включити в дію різні сигнальні установки, автоматичні агрегати, які обслуговує цей чудовий елемент. Завдяки своїм світлоелектричним властивостям він знаходиться широкое застосування в телебаченні, радіолокації тощо.

Постійним споживачем селену є гумава промисловість. При концентрації 0,1 — 0,2 процента він підвищує теплостійкість і еластичність гуми. Гуму селе-

нової вулканізації використовують у виробництві шин, мастилостійких та ізоляційних матеріалів.

Незначне додавання селену поліпшує механічну якість металу. Ось чому селен додають до чавуну, нержавіючої сталі, міді та її сплавів. Селенід літію надає сталі мікрозернистої структури і поліпшує її тягучість, підвищує в'язкість мідних сплавів.

Його вживають як досить активний протиокисний засіб для друкарської фарби і різних мастик технічного характеру. В присутності селену останні стають більш стійкими до кисню повітря. Двокисень селену виконує роль окисника в органічних реакціях і є вихідним матеріалом у виробництві селенових сполук. Селенат натрію в невеликих дозах застосовують як інсектицид в садівництві. Розведений розчин цієї солі також сприяє проростанню різних сортів квітів, поліпшує їх якість і посилює ріст.

Деякі селенові сполуки служать стабілізаторами у фотографії. Так, селеносульфат натрію використовують для одержання м'якого бронзового відтінку на фотах. Селен і його сполуки є складовими частинами терапевтичних препаратів, якими лікують різні захворювання шкіри. Він входить також до складу вогнестійких матеріалів і препаратів, з допомогою яких посилюють флюоресценцію, тобто світіння під впливом невидимих променів (ультрафіолетових, рентгенівських тощо).

З розвитком промисловості потреба на селен весь час зростає.

Весняна мода

Такі вже тепер часи, що кожний поспішає один наперед одного, і поодинокі люди, і цілі народи. А коли вже йдеться про творців моди, то вони просто влаштовують перегони і поміж собою, і з порами року, і загалом з часом. Ще повна зима, трясемось від холоду, але скрізь уже випродуються зимові речі, щоб зробити місце новим, весняним.

Швидкі зміни є саме й найважливішою, просто суттєвою прикметою моди. Відібрати моді її рухливість та можливість зміни, це те саме, що її взагалі заперечити. А знову ж намагатись заперечити моду, це пробувати заперечити саме життя, бо мода — це дзеркало життя, його заєдного неспокоїного шукання чогось нового, кращого, досконалішого.

Тому то й не така проста справа бути творцем моди. Це ж бо те саме, що бути поетом чи письменником, який своєю творчістю започатковує нову епоху в літературі, що бути геніальним малярем, який своїм талантом вносить щось нове в світову скарбницю, що бути архітектором, який планує нові, досі небувалі форми будівель.

Хоч багато людей — фахівців у своїй ділянці, пробують бути оригінальними й творити щось нове, то досягнути цю мету щастить тільки одиницям. Та й то бувають довгі проміжки часу, коли нікому не везе, коли видно таланти, але не видно геніїв.

Під кінець січня відбувся в Нью-Йорку показ весняної моди, але з цілої низки продюцентів тільки чотири довели, що вони є найкращими.

Одним з них є Моріс Рентер. В своїх креаціях він нав'язує ще до епохи Емпіру й елегантної Жозефіни, яка дає йому натхнення. Він одягає своїх модельок в рукави, які сягають тільки по лікоть, зате ж декольте закриває комірами й накидками. Його сукні легкі з класичними лініями. Найхарактеристичніші його подвійні туніки, стягнені поясами спереду, які спадають свobodно ззаду. Колекція Рентера знаменна стосуванням контрастів, напр.: сувонка одного кольору, а підшивка та всякі додатки — з іншого. Сукні його легкі, шовкові, квітчасті. Його креації позбавлені всього "зайвого": кокард, зав'язок, брошок тощо, — головне це гармонія спіднички й блузки чи жакета. Упривільюване у нього зіставлення чорного й білого кольорів, а також горошки — всіх відтінків і величин.

Все таки найоригінальнішою із сьогорічних творців моди є Джені Дебрі. Вона витинає свої блузочки так блискучо, що вони наче зливаються із спідничками, що підходять дуже високо. Блузки мають дуже фантастичні коміри і рукави. У Джені Дебрі бувають часто сукні з рукавами зовсім іншого кольору. Довжина чи ширина ру-

кава для неї без значення: одні широкі, інші вузькі, ще інші короткі — тільки по лікоть, або врешті довгі, аж по котики. Її улюблений коник, це пояс (пасок). Деякі пояси бувають такі широкі, що складається враження, що вони є найважливішою частиною жіночого одягу. В її креаціях чимало швейцарських коронок, які вона потрапить комбінувати навіть з...футрами. В неї є також вечірні сукні в стилі Емпіру, або короткі — з асиметричними бічними крилами, пошиті з легкої матерії, з-під якої визирає оксамитна кокарда, або якесь інша прикраса.

Не всі люблять оригінальність, декому більше подобаються сукні "на місці", які не швидко виходять з моди та можуть служити цілий рік (головно балеві сукні). Для таких Герберт Сандгайм пропонує сукні, які є компромісові своєю довжиною: спереду короткі, а ззаду довгі. Він залюбки стосує кімоно, вирізи під шиєю заокруглені і їх часто закриває шаличок. Жакетики, зацібані на плечах — це також його стиль. В нього багато квітчастих матеріалів (квіти на чорному тлі).

Для пань малих ростом найкраще підходять сукні Ганни Трой. Це ансамблі з трьох частин, напричуд згармонізовані. Її болерка незвичайно граціозна, як метелики. Чорні коміри в неї відважно покладені на білі сукні.

Колекція Ганни Трой втішала-ся найбільшим успіхом з усіх, бо показала всю різноманітність одягів, зложених двох чи трьох частин, які будуть саме наймоднішими у цю весну. О. К.

"COLLETTE"

БЮТІ САЛЬОН

Сальон Краси
Ольги Колянківської

1071 Bathurst Str.,
Toronto, Ont.
Tel.: LE 1-6482

ЗАЧІСКИ
МАСАЖІ ЛИЦЯ
КОСМЕТИКА
ПАРФУМЕРІЯ

відкритий щоденно від 9—9
в середу від 2—9 попол.

Цінник:

Миття й зачіска	1.25
Масажи голови й волосся	2.50
тривалі ондуляції від	7.00
фарбування волосся	5.00
манікюри	1.00

Поручаємо першоякісні кремь та косметичні вироби, найкращі французькі парфуми та продаж продуктів найбільшої української косметичної фабрики "Бюті Сіл".

Даємо безплатні поради
відносно плекання та
висилаємо креми поштою.

Просимо телефонувати:
LE 1-6482

УКРАЇНА

Реставрація Києво-Печерської лаври. — Советська преса повідомляє про заплановану реставрацію св. Лаври. Незабаром мають бути відреставровані церква Усіх Святих над Економічними воротами, Хрестовоздвиженська церква і Головна лаврська дзвіниця.

18 тисяч туристів. — Статистичний відділ УРСР інформує, що в минулому році відвідало Крим 17.770 закордонних туристів.

"Запорожець за Дунаєм" по китайськи. — Гостюючи недавно в Україні, артисти китайської опери виконали, між іншим, в своїй рідній мові, дует Одарки і Карася з опери С. Гулака-Артемовського "Запорожець за Дунаєм". Одаркою була Інъ Юньхань, а Карасем Ян Се-хе.

Там, де жив і де спочиває І. Карпенко-Карий. — Є на Кіровоградщині хутір "Надія". де свого часу жив і де похований один з найвизначніших драматургів і акторів України. Серед рівного, безкрайого степу, поміж кущами бузка, стрункими тополями та гіллястими дубами біліє уціліла хата письменника, переливається під сонцем ставок, викопаний його руками. Росте там і дуб, що його посадив колись, відвідавши хутір славний мистець М. Кропивницький.

Повість про Крим. — В Криму побував недавно польський письменник Ялу Курек. Він знайомився з тими місцями, де в 1825 році жив Адам Міцкевич

і які надихнули його на створення чарівних "Кримських сонетів". Ялу Курек задумує на тлі Криму написати повість про видатного польського поета.

СССР

Перепис населення. — В половині січня почався в Сов. Союзі перепис населення, що його проводять 500.000 урядників під наглядом 100.000 інспекторів. Це буде перший перепис від 1939 року, а четвертий за советського режиму. Перший в 1920 році виявив 134 мільйони людей, другий в 1926 — 147 мільйонів, третій в 1939 — 170.600.000. В 1956 році уряд оцінював кількість населення СССР на 200 мільйонів. Результат теперішнього перепису буде відомий зойно за три місяці.

"Добродушний Мікоян". — Під час своєї подорожі по ЗДА Мікоян був примушений дати характеристику недавно усунених своїх співтоваришів. Ось вона:

"Я продовжую любити і дуже подивляти Молотова, але він є людиною консервативних переконань. Він думає, що все минуле є добре, а все майбутнє погане. Сьогодні він амбасадором у Монголії. Але Монголія — це не Панама, вона багато більша".

"Кагановіч дещо схожий на Молотова. Є й різниці. Але його також усунено з уряду".

"Булганін займає тепер визначний пост, щось наче кермує одним з монополів".

"Я знав добре Берію, але не маю для нього пошанівку. Це був авантюрист, який бозна що зробив би з особистих мотивів. Це людина без принципів, — бізнесмен у політиці. Він мав у руках весь поліцейський апарат. Його суджено, засуджено і розстріляно. З того часу не було в нашій країні смертного присуду з політичних мотивів".

ЗДА

Плястикові рятункові човни. — В ЗДА почато будову пластикових рятункових човнів, що ними незабаром будуть вивінені всі кораблі. Вони триваліші від дотеперішніх і певніше втримуються на воді.

Кургуазія Білого Птаха. — Індіанський ватажок, Білий Птах, що є провідником 4000 індіан Чіппеви в стейті Мічіген, прийшов до Мікояна, щоб перепросити його за прийняття каміннями і гнилими яйцями, яке советському вождеві приготував Дітройт. "Коли білі люди — сказав ватажок — вперше прибули на американську землю, ми прийняли їх як гостей. Ми так довго уважали їх гістьми, поки вони поводитись як гості, — дарма, що нас називано дикими і нецивілізованими. Ви сьогодні відвідувач на цій старовинній індіанській території Мічігену. Як досі, ви поводитись не погано під час вашого побуту, отже я мушу просити у вас пробачення за таке прийняття". — Коли ж іде мова про Білого Птаха, то він "в цивілю" зветься Джорджом Куком і є металургійним робітником. Мабуть, він з тих, хто надіється визволення індіанців з допомогою Сов. Союзу.

Дорожчі за золото. — Про дуже цінні речі ми звикли говорити, що вони "на вагу золота". Що продукція літака дорога, це всі знаємо, але ледве, чи хтось подумав би, що бомбардувальник коштує дорожче, як золото тієї самої ваги. Недавно сказав президент Айзенгавер, що бомбардувальник "В-58", який важить 47.000 фунтів, коштує 26, 700.000 доларів, отже кожний фунт його ваги коштує по 567 доларів, — тоді коли фунт золота коштує тільки 500 доларів. Це дорожчий є бомбардувальник "А-3", — який важить 27.000 фунтів, а коштує 17,600.000 доларів, — отже по 650 доларів за фунт ваги.

"Бідні звірята". — В Біверлі Гіллс (Каліфорнія) відкрився новий магазин, що спеціалізується виключно тільки на одніні для звірят. Там можете купити, наприклад, візонаве футерко для собачки за дуже помірковану ціну — 500 доларів. Для неможлих собачок є там дуже чепурні футра й плащики еже від доларів 25. Якщо ж ви хочете зробити своїй собачій улюблениці особливо дорогий дарунок, то можете купити там нашійник з золота, також вже починаючи з 50 доларів. Цей самий магазин організує також ювілейні прийняття для собак, з бифштеками, що прибрані солідностями і бісквітами.

КУБА

З іконою Мадонни на грудях. — "Не буду ніколи пити! Не пожадатиму іншої жінки, крім своєї!" — Це присяга, що її склало колись 80 молодих людей на руки свого провідника Фідела Кастра. Так було заклю-

чене побратимство зі славою і з смертю. Ця друга вийшла першою на зустріч. Коли повстанці робили висадку в Сантіаго, 68 з них скошили автомати воjákів Батісти. Осталих 12 стали ядром повстанчої армії, яка три роки боролася в горах, поки не настав Великий День. — В Севільському готелі у Гавані зібралася найбагатше та найелегантніше товариство, щоб зустріти новий — 1959 рік. Амбасадори, магнати торговельного світу, дами, для яких візони — наче носові хусточки. Чарівна Люїза-Марія Біанка почала новорічний бал під ритм п'янокго "ча-ча". Нагло подано вістку американському амбасадорові, він швидко піднявся і, попросивши вибачення, вийшов. За ним висунувся славний Рубіноза, колишній подруг Даніель Даріє. А далі вже блискавкою пронеслася вістка, що повстанці підійшли під Гавану. Миттю опорожніли залі, погасли світла, гості скрилися по готельових кімнатах. Новий рік у Гавані почався автоматними сальвами і вибухами бомб. — Французька співачка Лільо розказує, що ерранці увійшло до кімнати чотирьох озброєних, зарослих чоловіків і веліли їй чоловікові, маркізові Пассардієрові, вийти на балкон. Але, почувши французьку мову, вони крикнули "Віва де Голь!" і відійшли. В руках у них були автомати, а на грудях ікони Мадонни. — Перші дні були в місті дуже важкі. На вулицях валилися покинуті американські Каделяки, що хвилини треба було падати на землю, щоб уникнути куль. На устах всіх було ім'я молодого й інтелігентного адвоката

Фіделя Кастро, який кров'ю противників окроплював свободу своєї батьківщини. "Віва Кастро!" "Віва Куба!" — це була єдина відповідь на ваш телефонний запит у ті дні, до якої урядової установи ви не зверталися б. Опісля ж справи упорядкувалися і місце самозванчих розстрілів зайняли розправи перед революційними трибуналами і знову розстріли, цим разом затверджені легальною владою.

АНГЛІЯ

Винні зайці. — Зайці спричинили важкий американсько-англійський конфлікт. Вистрелювані по полях, як великі шкідники в сільському господарстві, вони знайшли справжній азиль на одній з американських військових баз у Ньюбурі. Селянмисливці попросили в команданта дозволу полювати на військовому терені, але він відмовив: Одна куля могла б спричинити експлозію всієї муніципії. Селяни звернулися отже до міністерства рільництва й очікують негайної дипломатичної інтервенції.

Оригінальна виборча кампанія. — Виборчі кампанії коштують скрізь дуже дорого. В Англії також. І ось Патрік Герберт, якому не бракує гумору і який кандидує до парламенту в окрузі Іст Гарров, вирішив замість роздавати свою програму, продавати її по шілінгові. Для своїх найгарячіших симпатиків він велів 250 примірників оправити і продає їх по одному фунтові штука.

Як англійці уявляють собі "світовий уряд"? — Лондонський часопис "Дейлі Експрес" вла-

штував між своїми читачами анкету на тему, який склад мав би тепер світовий уряд на випадок, коли б прийшлося спільно ставити чоло небезпеці з космічних просторів. Запропоновано такий склад: Прем'єр — Хрущов, закордонні справи — А. Стівенсон (демокр. протикандидат в американських президентських виборах), фінанси — проф. Л. Ергард (німецький заступник канцлера), оборона ген. де Голь, торгівля — Мікоян, транспорт — д-р Аденавер, праця — А. Бівен (представник англійських лейбористів), енергія й палне — Джон Кокрофт (англійський спеціаліст по атомній енергії), виховання — Джон Діфенбейкер, рільництво — Г. Мек Міллен, публічне здоров'я — Мензіс (австралійський прем'єр).

"Найчорніша година в історії".

— Заголовки англійської преси були недавно дуже песимістичні. Ось вони: "Безхребетна політика вкриває Англію соромом", ("Дзе Піпл"), "Це наша найчорніша година" ("Обсервер"), "Англія над безоднею" ("Сандей Диспеч"). Подумаєте, що все це стосується світової чи внутрішньої політики. Зовсім ні, це плачі над тим, що національна екіпа крикету потерпіла поразку в Австралії. "Сандей Пікторіал" помістив на першій сторінці фото "спутніка" і крикетову кулю з таким підписом: "До біса з обидвома!"

Недискретний адміністратор.

— Колишній адміністратор замку Віндзор в Англії дістав гостре упізнання від лондонського суду. Справа в тому, що в останньому часі появилось в англійській пресі кілька статей про чисто приватне життя ко-

ролівської родини. Виявилось, що інформації походять саме від кол. адміністратора королівського замку, Віліяма Еліса. Читачі дізналися, наприклад, що королева є дуже ошадна і трясеться над кожним центом, що вона шкодує купити нові фіранки на вікна, що велить простирадла цирувати так довго, аж вони є зовсім не до вжитку. Подано також зразки королівського меню. Але терпець королевої врешті вірвався вже тоді, коли недискретний Еліс заповів низку ревелацийних статей про ідилію "Маргарета — Товзезд". Упізнання було настільки переконливе, що статті Еліса вже більше не появляться.

ФРАНЦІЯ

Культурний обмін з СССР.

В Москві підписано договір між Францією і Сов. Союзом в справі культурного обміну. Договором передбачено, що одна з книгарень у Москві продаватиме французькі книжки з ділянки науки, техніки, літератури, мистецтва й педагогіки. Крім цього там буде влаштована читальня, вивінувана французькими виданнями, а в Парижі — читальня з советськими виданнями. Тому, що права советських авторів не забезпечені конвенцією ЮНЕСКО, в цій справі буде окреме договорення. Обидві держави обмінюються вченими та мистецькими ансамблями. Між іншим, в договорі передбачені виступи у Франції українського балету та участь СССР у щорічному "Театрі націй" (показ драматичного мистецтва різних народів).

ІТАЛІЯ

Помер близький співробітник Муссоліні. — В Римі помер на 63 році життя Джіозеппе Боттаї, який командував колоною "чорних сорочок" під час походу Муссоліні на Рим в 1922 році. В 1929 році він став міністром корпорацій, опісля губернатором>Addis-Abebi, опісля в рр. 1936-43 міністром виховання. По упадку фашизму італійський суд засудив його був на кару смерті, але він утік до Франції і вступив до Чужоземного Легіону та в його рядах бився ще проти німців на Рені.

ПОЛЬЩА

Нелегальні втікачі. — Згідно з варшавською статистикою, в 1958 році ув'язнено в Польщі 1750 осіб, які намагалися нелегально втекти за кордон. Між ними схоплено 27 осіб, яких розшукувала поліція як "ворожих агентів" чи контрабандистів. На польсько-чеському кордоні 9 утікачів вбито і 5 поранено.

Число населення. — Польський статистичний уряд подає, що Польща мала 30 вересня 1958 року 28,883.000 мешканців. З цього 13,338.000 живуть по містах, а 15,545.000 по селах. Тепер припадає в Польщі 108 жінок на 100 чоловіків.

ТИБЕТ

Завзята боротьба. — Під час Різдяних свят лондонський часопис "Дейлі Мейл" опублікував репортаж свого кореспондента, в якому описується завзяту боротьбу, яку ведуть тибетанці проти комуністичного Китаю. За словами кореспонден-

та, в акції здавлення повстання бере участь 750.000 китайських вояків. Впродовж останніх двох років згинulo в Тибеті 50.000 китайців і 22.000 тибетанських повстанців.

ЦЕЙЛОН

Злощасні букви. — Цейлонські астрологи здобули перемогу: перша строфа нового гимну буде змінена. Справа в тому, що — на думку астрологів — уклад букв в цій строфі був такий, що сердив богів. Це було причиною повійней в грудні 1958 і нещасливої смерті прем'єр-міністра Сенанаяле, який згинув, впавши з коня.

ЯПОНІЯ

Впроваджено метричну систему. — З 1 січня ц. р. впроваджено в Японії обов'язкову метричну систему для внутрішнього вжитку. Тимчасово її не застосовано ще в закордонній торгівлі та контролі повітряного руху.

Виховання дружини принца. — 14 січня стали офіційними заручини японського престолонаслідника Акігіто з панною Мішіко Шода. Того дня о год. 8 ранку шамбелян принца передав дарунки родині Шода. Одночасно принц, одягнений в парадний мундир, увійшов до внутрішньої цісарської святині, щоб повідомити про заручини богиню Сонця і духів предків.

Вінчання відбудеться в квітні. До того часу наречена Мішіко Шода кожного дня по три години перебуває в цісарському палаці та вивчає все те, що треба знати дружині цісаря, а саме: 1. церемоніал шінтоїстської релігії, 2. етикету двору,

3. формальності двору, 4. протокол двору, 5. функції Ради імператорського дому, 6. загальну етикету, 7. декорацію й поведінку, 8. конституцію і кодекс царської родини, 9. штуку складати "вака" (японські 31-складові поеми), 10. японську історію, 11. французьку мову, 12. англійську мову, 13. каліграфію.

АНТАРКТИКА

Плянують здобути вулкан. — Група англійських й американських альпіністів задумує незабаром вийти на вершок вулканічної гори Еребус в Антарктиці (4.000 метрів). Вперше здобуто цей верх ще в 1912 році. Еребус, положений на острові Росс, є єдиним діючим вулканом в Антарктиці.

НАУКА І ТЕХНІКА

Штучна комета. — Советське агентство ТАСС повідомило, що вночі з 2 на 3 січня в СССР пошастило вчинити штучну комету, розпиливши на висоті 113.000 метрів один кілограм пари содію. Явище було прекрасно видне в Центральній Азії, на Кавказі, на Близькому Сході, в Африці й Індії. Могли його фотографувати численні астрономічні обсерваторії.

Підземний рухомий хідник. — Група відеєських інженерів запланувала для свого міста підземний рухомий хідник, широкий на 90 сантиметрів, який порушувався б зі швидкістю 25 кілометрів на годину та впродовж одної години міг би перетранспортувати 70.000 людей. На зупинках були б долучені до нього бічні рухомі хідники, які поступово зменшували б

швидкість і запевнювали б безпечний вихід. Будова такого хідника була б вчетверо дешевшою від будови підземної залізнички - метра.

Електричне ліжко. — В Лондоні продається тепер незвичайне ліжко. Воно побудоване так, що можна жити не виходячи з нього. Там можете диктувати свою кореспонденцію у вмонтований магнітофон, можете пригріти собі снідання на електричній машинці, маєте телефон, щоб говорити з ким завгодно, можете відкрити двері тому, хто стукає, у своїх стіп маєте телевізійний апарат, можете засвітити чи погасити світла в цілому домі, можете відкрити чи закрити вікна, можете поглотитися електричною машинкою. Скільки коштує? — Не так то багато: 3.500 доларів!

"Мечта" кружляє довкола Сонця. — Советським вченим пошастило випустити ракету, яка поминувши Місяць, дісталася в орбіту Сонця і стала першою його штучною планетою. Вона вже ніколи не повернеться на Землю. Її не можна вже більше ні обсервувати, ні слухати. Хоч советські вчені тепер запевняють, що вони планували зробити з ракети штучного супутника Сонця, все ж усе вказує на те, що вони мали на увазі тільки Місяць, в якого не потрапили. На це вказує все обладнання ракети. Не відомо тільки, чи мала вона стати супутником Місяця, чи була призначена, щоб впасти на Місяць.

Фотосинтеза конечна для космічних подорожей. — Советський професор Василь Парін сказав, що, на його думку, випуск в космічні простори ракет

людьми є можливий до зреалізування. Вистрелення двох собак на висоту 450 кілометрів і їх поворот здоровими на землю виявляють, що жива істота на тій висоті, замкнена в герметичній кабіні, не зазнає поважних змін у найважливіших життєвих функціях: в кровообігу і віддиханні. Натомість проблема забезпечення в кисень майбутніх космічних екіпажів мусить бути розв'язана з допомогою фотосинтези, тобто, тим самим процесом, що відбувається у рослин, які споживають вугіль і виділяють кисень.

Український інженер співторець світового рекорду. — Широко відома в сталевій індустрії англійська фірма Стюартс і Ллойдс, яка продукує річно півтора мільйона сталі, а також сталеві труби, яких вживають для нафтогазів та в інших будівельних галузях. Твором цієї фірми був т. зв. "Плюто", підводне сполучення між Англією і європейським континентом в часі війни, яким переганялося пальне так дуже потрібне для успішного завершення війни з Німеччиною.

Недавно відбулася небувала подія в історії цієї фірми і взагалі в галузі технічної досконалості. За десять днів після закриття прокатного млина, що продукував 42-інчові труби, фірма побудувала новий, батаго тяжчий млин. Ця зміна вимагала усунення з старого фундаменту 800 тонн бетону і виготовлення нового фундаменту, на який зужито понад 1.300 тонн бетону. Для закінчення роботи треба було перенести з одного місця на друге понад 3.300 тонн різної машинерії.

Але найцікавішим для нас є те, що проєкт фундаментів під цю велику будову та всі креслярські плани зробив український інженер, член СУБ-у, п. П. Веселовський. Над своїм проєктом він працював цілий рік і потім брав участь, як інженер догляду, над виконанням планів.

Нема сумніву, що завдяки досконалому плануві українського інженера названа вгорі фірма могла виконати таку велику роботу в рекордовому часі. Перебіг праці був фільмований і про неї передавалося в радіо і телевізії.

МЕДИЦИНА

Оперують нарости на мозку, заморозивши їх. — Англійські хірурги з шпиталів в Нью-кестл і Дюргам перевели вже кілька вдачних операцій мозкових наростів, заморозивши раніше дотичні частини мозку. Їх температуру обнижується аж до 20 ст. Пацієнт залишається свідомий під час цілої операції.

Прогрес цивілізації причиною алергії. — Один з відомих лікарів дитячих недуг, д-р Гаролд Лік з Філадельфії, каже, що причиною алергійних реакцій, які проявляються в організмі дуже різно, аж до астми включно, часто бувають такі цивілізаційні здобутки, як килими в хаті, або ogrівання повітрям, яке позбавляє повітря вогкості й висушує ніс та горло. Також деякі харчі, такі як чоколада, оливки, муштарда тощо, можуть спричинити алергії.

Тут цікавість не поплачусь. — Військовий американський лікар, полк. Сіммонс остерігає, щоб у випадку атомової експлозії не

виявляти надто великої цікавості, бо вона може закінчитися трагічно. Не пробуйте тоді виходити й довідуватись, що трапилось. Якщо ви на дорозі, то впадьте лицем до землі і накрийтесь бодай власними руками. Коли ж в хаті, то не виходьте з неї ні за водою, ні за харчами. Води ще на деякий час вистачить вам з того, що маєте у холодильнику, чи в ogrіваневій системі. З харчів також найпотрібніше знайдете в кількох збережених консервах.

АРХЕОЛОГІЯ

Старовинна мумія. — В провінції Шангай (Китай) знайдено мумію з часів династії Юань (600 — 700 р. по Христі), дуже добре збережену. Була вона обвита у вовняну матерію та накрита кожухом. Поруч тіла лежали кінський хвіст, сидло, роговий лук і 11 стріл. На шиї мав воїн рану з слідами крові, перев'язану зеленою шовковою пов'язкою. Мумія збереглася так добре, дякуючи холододі і сухості місця.

Перед камінною добою, доба кости. — Раймонд Дарт професор анатомії на університеті у Вітвотерсранд (Півд. Африк. Унія), заявив, що знахідки на двох передісторичних станціях в Трансвалі свідчать про існування кістяної доби, яка на багато сотень тисячоліть попередила кам'яну добу в історії цивілізації.

Найстарше дзеркало. — Археологам вдалося знайти вже чимало старовинних дзеркал — срібних, мідяних та інших. Бронзовий чан ніщо інше, як одне з найстарших дзеркал, яке збереглося до наших днів. Якщо до

нього налити чистої води і глянути в середину, то можна себе побачити, як у правдивому дзеркалі. "Дзеркало" це знайдено в провінції Анхой (Китай). Вдалось навіть встановити ім'я власника дзеркала. Була ним одна з дочок князя Хе Люя, яка жила біля 2500 років тому.

РЕКОРДИ

Потрійний стрибок. — Під час Ігор Центральної Америки й Антильв порториканець Педро Камахо встановив новий світовий рекорд в потрійному стрибку на віддалі, досягаючи 16.67 м. (на 8 сантиметрів більше від советського атлета Ріжковського).

Ще один рекорд Конрадса. — Молодий, всього 15-річний австралієць Конрадс здобув сензаційний осяг в плавбі вільним стилем на 880 метрів, осягнувши час 8 хвилин 59 сек. 6/10 (це на 13 секунд коротший час від попереднього світового рекорду). Конрадс має також цілу низку інших світових рекордів у плаванні.

КІНО - МУЗИКА

Калляс домагається відшкодування. — Славетна співачка Марія Калляс вирішила майже по році домагатися 15 мільйонів лір відшкодування за те, що після того, як вона 2 січня 1958 відмовилася співати другий акт "Норми", на її місце заангажовано іншу співачку. Калляс каже, що вона захворіла і не могла співати, отже це не була причина ламати контракт. Натомість римська опера заявляє, що вона відмовилась тільки тому співати, бо її за мало оплескувано. Того вечора, як відомо, був присутній в опері сам президент Італії.

РІЗНЕ

Незвичайні цигари. — Один з гостей в македонській місцевості Куманово дарма намагався закурити цигару, що її подав йому кельнер. Замість викинути її, він все таки поцікавився подивитися, яка цьому причина. Розкрутив цигару і побачив у ній не тютюн, а 1000 доларовий американський банкнот. Виявилось, що дочка кельнера знайшла вісім таких цигар у кіні. Кельнер сам не курив, отже погостив ними знайомих. По цьому відкритті в нього залишилось ще три цигари. В кожній був такий же 1000-доларовий банкнот. П'ять інших він роздав раніше. Мабуть загубив їх якийсь контрабандист валютою.

Утівав "автостопом". — В одній з французьких місцевостей злочинець Люї Леску напав на мешкання самотньої жінки й ограбивши його, вийшов на дорогу, щоб зупинити стрічне авто і втекти. Хто користувався будь-коли автостопом, знає, як воно важко зупинити авто. Але на кивок Люї стануло таки перше авто: Це була поліційна стежа..

Поламав собі зуби. — На морі Мармара, рекін — великан, довгий на 10 метрів, заатакував рибальське судно, вигризши діру в судні. Якось врешті пощастило рибалкам відстрашити його, повернувши до нього судно мотором. Коли судно прибуло до пристані, рибалки помітили, що рекін залишив в окутті судна три свої зуби.

19 років і ще 5 годин. — Від 1939 були розлучені Анна і Степан Пйонтек, — вона залиши-

лася в Польщі, а він врешті опинився в Англії. По довгих стараннях, під кінець 1958 року, врешті Анна одержала виїздову візу до Англії. На метровій зупинці Ліверпуль Стріт ждав на свою дружину вірний Степан. А Анна? Як побачила по такий розлуці свого чоловіка, то так і завмерла на місці. Не знала, сердега, що двері метра швидко зачиняються. Не допоміг ні крик, ні плач. Анна залишилась у вагоні. Так їздила вона безрадна попід землею (лондонське метро їздить вколо), аж врешті відважилась висісти на якійсь зупинці. Звідтіля поліція завела її до еміграційного центру, де врешті по додаткових 5 годинах відбулася давно ожидаана зустріч.

"Ах, м'ясо!" — Такий оклик звичайний собі в кухні, чи в м'ясарні, але не в церкві, коли починається богослужба. Тож не диво, що всі люди в Ланіон (Франція) обернулися, вирачивши очі на паню Саліє. Та вона й не бачила того здивування, чим мерщій бігла додому. Бо ось м'ясо, яке думала — вже вариться в ющику, находилось в її святковій торбинці. А там... Та що вже й говорити. Прибігла до хати, відкрила покришку і побачила, що між капустаю, цибулею й морквою пливає її молитвеник.

Купує корабель, щоб його затопити. — Досі невідомо було, що станеться з кораблем "Іль де Франс", який компанія вирішила зліквідувати. Тепер знайшовся на нього купець: голлівудський продюктор Андрю Стів. Він хоче затопити його біля англійських берегів, щоб накрутити на ньому реалістичний фільм.

КАРТИНИ ПОШТОЮ

Щоб купити мистецьку картину українського маляра, ви не мусите їхати аж до Торонта.

На бажання подаємо всі детальні інформації, а з дорожчих картин висилаємо також **кольорові фота**. Звичайно, що кошт кольорових фотографій досить великий, отже просимо жадати їх тільки в цьому випадку, якщо **серйозно** бажаєте купити картину.

В мистецькій галерії "Ми і Світ" маємо картини таких мистців: **Олекси Грищенка, Миколи Кричевського, Василя Кричевського, Катрі Кричевської, Петра Мегика, Софії Зарицької, Мрона Левицького, Бідняка, Магденка й ін.** Галерія постійно поповнюється новими мистцями і картинами.

Пересічні ціни добрих картин середніх розмірів є між **50 і 100** долярами. Картини Грищенка, більші картини М. Кричевського та великі картини інших мистців є дорожчі (**120 — 400** доларів).

ПІДРУЧНИЙ ІНФОРМАТОР

ТОРОНТО

АДВОКАТИ — NOTARI

О. Данкович — J. Duncan
62 Richmond St. West
Tel.: EM 4-4767

І. Л. Гора
1437 Queen St. West
Tel.: Office — LE 3-1211
Res.: Oakville, Victor 5-1215

Л. В. Литвин
575 Queen St. West
Tel.: EM 6-7040

McCula William
Василь Микула
352 Bathurst Street
EM 6-9651

Василь Паламар
17 Queen St. East
Tel.: EM 2-1941

Стефан Загумений
6 Adelaide St. East
PL 7-0612 — 1009 Lumsden
Blg. — EM 4-6217

P. Zinko Dzinkowski
1 Roncesvalles Ave.,
Imperial Bank Bldg.
LE 1-1054, Res.: BE 3-2472

НОТАРИ

Dr. J. K. Michalski
старо-краєвий адвокат
Переклади документів
57 Queen Street West
EM 8-9430

ЛІКАРИ

Д-р А. Федина
288 Bathurst St.
Tel.: EM 3-3661

Д-р А. Ціглер
76 Roncesvalles Ave.,
Tel.: LE 2-3054

ОШАВА

Д-р Микола Остафійчук
178 Simcoe St. N.,
Tel. RA 5-9921

ДЕНТИСТ

Д-р Петро Глібович
242 Runnymede
Tel.: RO 7-6124

АВТОМАШИНИ —

Продаж — Купно — Обмін
Dundas West Motors
902 Dundas W. — EM 4-6663
Й. Ткаченко —
інформує — порадить

Parkway Auto Body Repairs
1974 Dundas St. West,
Tel.: LE 1-1227
Res.: BE 1-2830

**Regent Auto Body
and Motor Service**
Й. Мровець
Вся робота гарантована.
2264 Dundas W., LE 2-3931

ДЕКОРУВАННЯ

Hy Grade Paint & Wall Paper
М. Ковальський — В. Косар
23 St. Johns Rd. at Dundas
Безплатна оцінка й доставка
товару.

ДРУКАРНІ

Українська Друкарня Альфа
Всі друкарські роботи
і печатки
1999 Dundas St. W., LE 4-3931

**Друкарня
КІВ**
KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO
EM 3-7839

КНИГАРНЯ

Українська Книгарня "Арка"
грам. плити, радіоапарати
та інше.
575 Queen St. West
EM 6-7061

КРАВЕЦЬ

Andrew Tailors
Андрій Наконечний
1074-1076 Queen St. West
LE 6-0982

Йосиф Кружель
Убрання з англ. і канад.
матеріалів.
2783 Dundas St. West
Tel.: RO 7-6493

ФАРБИ

Industrial Coating Co.
Українська фабрика фарб
Т. М. Бояра
840 Eastern Ave.
Tel.: HO 6-3634

Metropolitan Paint & Wallpaper Co.

Власник: Ол. Охрим
823 Dundas St. West,
EM 4-6597

**Найкращої якості
МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ**

особливо знамениті
домашнього виробу сириники,
замовляйте в

M-C DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St. — RO 6-6711

ФОТОГРАФИ

Photo Studio Steven
С. М. Кутувий
927 Bloor St. West
Tel.: LE 1-0777

ІСТОР. ПОРТРЕТИ

Meta
R. O. Box 371, Term. "A"
Toronto, Ont.

ЮВІЛЕРИ

Kushnirs Credit Jewellers
529 Queen St. W. EM 6-1384
Перстони — годинники —
срібло — фотоапарати —
порцеляна.

М'ЯСНІ ВИРОБИ**ІВАН ПАВИЧ**

поручас
смачні ковбаси, шинки
й вудженини
809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM 4-0658

Е. Костирка й С. Івашко
1215 Dundas St. W.
LE 5-6853
Всяке м'ясо і м'ясні вироби
найкращої якості.

НАПОЇ

Sunnyside Beverage Ltd.
О. В. Петришин
1068 Queen St. West
LE 2-1316

ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Я. Онищук і С-ка
(також продаж реальностей)
333 Roncesvalles Avenue
Tel.: LE 4-4241
Toronto Insurance Service
агенція Філіпа Бомбієра
асеккурації, моргеджі
1366 Dundas St. West
LE 2-6433 — LE 2-5833

ОГРІВАННЯ — ФОРНЕСИ

Alberta Fuel Ltd.
Українська фірма достави
оливи.
420 Bathurst St. WA 2-6862
Jack A. Ostafew
Продаж — інсталяція —
обслуга.
668 Queen W. — EM 4-4618
вночі — WA 3-5047
Future Fuel Oil Ltd.
and Service Station
945 Bloor St. West
Tel.: LE 6-3551
After 7 P.M. — RO 2-9494
D. Lytwyn, O. Kochanowsky,
M. Hetmanchuk, A. Sydor,
W. Boychuk.

ОБУВА

B & Y Wares Ltd. (Shoes)
Боднарчук — Яремко
1570 Bloor St. West
LE 6-3654

ПЕКАРНІ

Dempsters Bread Ltd.
1166 Dundas St. West
Tel.: LE 6-1196

The Future Bakery
735 Queen St. West
Tel.: EM 8-4235

George's Bakery
Юліян Кінаш
160 Galt Ave., (rear)
Tel.: HO 3-7504

Home Town Bakery
(власність гуртівні UBA)
164 Kane Ave. — RO 7-7246

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

J. BOYKO
REAL ESTATE LTD.
383 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
LE 4-8821

Великий вибір хат, бізнесів
і фармів.

СПОЖИВЧІ КРАМНИЦІ
Clover Farm — Dundas Market
1161 Dundas St. West,
Tel.: LE 6-1464
Я. Хоросталь Е. Івашко
безплатна доставка товарів

R. Cholkan Real Estate Ltd.

527 Bloor St. West — (near Bathurst) — Toronto, Ont.

LE 2-4404

Найбільша українська агенція купна і продажі нерухомостей
в Торонті.

Roncesvalles**I. G. A. Supermarket****П. Божик**

413 Roncesvalles Ave.

Tel.: LE 3-7811

European Market**Пеєра Гавришкевича**

3075 Dundas St. West

Доставка до домів.

RO 2-5967

ТЕЛЕВІЗІЇ — РАДІОАПАРАТИ
The T.V. Shop & Radio Repair
 83 Symington Ave.
 LE 3-6440

ХАТНЕ УСТАТКУВАННЯ**Alpha Furniture Co.**

735 Queen St. West,

Tel.: 3-9637

Empire Furniture**& Appliances Co.**

668 Bloor St. West,

Tel.: LE 1-4771

Rochester Furniture Co.

423 College St.

Tel.: EM 4-1434

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ**W. H. Lake Hardware Ltd.**

608 Queen St. West,

Tel.: EM 3-3129

Lansdowne Hardware**С. Твердохліб**

660 Lansdowne Ave.,

Tel.: LE 1-0590

Taglietti Hardware**П. Головатого**

1477 Dundas St. W.

LE 6-3826

Кухонне начиння —

Порцеляна — Скло — Скляні

вироби — Фарби.

Спроваджування родин
 Прогульки до Старого Краю
 Найкраще й найдешевше
 через

FOUR SEASONS TRAVEL

109 Bloor St. W., Toronto 5

Tel.: WA 3-9484, WA 3-9715

ВИСИЛАЄМО ПОСИЛКИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

матеріали, білля, шкіру, дитячі одяги, харчі і т. д.

YANA FABRICS

Наші відділи:

TORONTO, Ontario — 698 Queen St. West — EM 8-9527

— 2292 Bloor St. W. — RO 6-6541

EDMONTON, Alta — 9607 — 102 A Ave. — TEL:46357

УКРАЇНСЬКУ КЕРАМІКУ

(флякони, вази, попельнички, збанки, тарілки, підставки під торти, склянки з вишивками тощо),

а також

РІЗЬБЛЕНІ Й ІНКРУСТОВАНІ РЕЧІ

(рами, тризуби, свічники, хрести, підставки до ламп і т. д.)

роботи найкращих майстрів можете замовити в

КРАМНИЦІ "МИ І СВІТ"

1071 Bathurst St., Toronto, Ont. Canada.

ROYCE
RADIO AND
FURNITURE CO.
1529 DUPONT
LE.5-0175
Prop. LEO. DOPTA

У ЛЬВА ДОПТИ

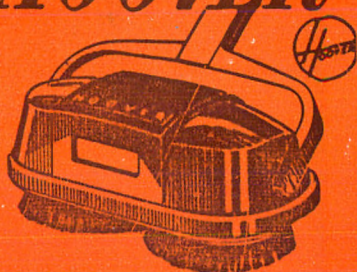
найдешевші:

- ▲ РАДІОАПАРАТИ
- ▲ ТЕЛЕВІЗОРИ
- ▲ ХОЛОДІЛЬНИКИ
- ▲ ВІДКУРЮВАЧІ
- ▲ КУХНІ
- ▲ СПАЛЬНІ

і все хатнє устаткування

HOOVER

День і ніч мені на гадці
Який презент зроблю Гапці?
Має в хаті всякий крам,
Хіба "Гувера" їй дам?!

Єдине
представництво
відкурювачів і
відчищувачів
найкращої
і найсоліднішої
фірми "Гувер"
має

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. W., TORONTO, ONT.
Tel.: EM 3-9637